Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

Рўзнома 1928 йил 11 декабрдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

№ 136 (10.132). • 1991 йил 17 июль • чоршанба • Баҳоси 8 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг мажлиси бўлди.

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов СССР Вазирлар маҳкамаси ва суверен республикалар ҳукуматларининг бозорга ўтиш шароитида мамлакат иқтисодиётини танглиқдан олиб чиқишга доир яқинда қабул қилинган қўшма ҳаракат дастури тўғрисида ахборот берди, яқин вақт ичида ҳал этиш лозим бўлган муаммоларга батафсил тўхталди. У ҳозирги пайтда, 1992 йил режаларини ишлаб чиқиш чоғида республика иқтисодиётини ривожлантириш истиқболларини белгилашга диққат билан ёндашиш зарурлигини таъкидлади.

Мазкур ҳужжат матбуотда эълон қилган тарзда, республиканинг таркиб топган маҳаллий хусусиятлари шароитида биз учун мақбул эмас. Биринчидан, у ҳокимлик тизими шароитида, иттифоқ вазирликлари ва идоралари ўз шартларини мажбуран қабул қилдирган ва давлат буюртмаси соҳасидаги барча кўрсаткичларни ўзлари белгилаб берган шароитда эски ёндашувлар асосида ишлаб чиқилган. Иккинчидан, модомики, республикалар ўзларини мустақил деб эълон қилган экан, демак улар ҳамма масалаларни, шу жумладан ўз ҳудудида жойлашган корхона ва ташкилотлар кимга бўйсунишидан қатъи назар, уларга бериладиган давлат буюртмасини белгилаш билан боғлиқ бўлган масалаларни мустақил ҳал қилишлари лозим. Айниқса республиканинг таркиб топган ихтисослашуви ҳамда унинг озиқ-овқат, хусусан, дон, қанд-шакар, гўшт, нефть маҳсулотлари ва халқ истеъмол қиладиган бошқа маҳсулотлар етказиб берилишига қарамлиги ҳисобга олиниши лозим. Бу ҳужжат бизни ҳозирнинг ўзидаёқ республикалараро битимларда белгилаб қўйилган ўз иқтисодий мажбуриятларини бажармаётган бошқа республикаларга бош эгиб таъзим қилишга мажбур қилади. Шу сабабли биз таклиф этилган таҳрирдаги ҳужжатга рози эмаслигимизни қатъий қилиб айтдик ва республика манфаатларини ҳимоя қилишни ҳисобга олиб, унинг қайта кўриб чиқилишини талаб қилдик.

Президент республикада вужудга келган иқтисодий вазият тўғрисида гапириб, республика ягона минтақа, ягона ҳудудий давлат тузилмаси эканини, унда бир хил қонунларга асосланиб иш олиб борилишини, бу қонунлар Ўзбекистондаги барча ҳудудий ва маъмурий тузилмалар учун мажбурий эканини таъкидлади. Шунга қарамай, айрим раҳбарлар ана шу қонунлар ўрнига ўз ироadmini рўёбга чиқарувчи қарорларни амалга оширишга, маъмурий зўравонлик қилишга уриниб, қўшни вилоятлар ва умуман, республиканинг манфаатларини, ҳар бир вилоят ҳеч кимнинг манфаатларини камситмай, умумреспублика меҳнат тақсимотида ўз ўрни борлигини бутунлай унутиб қўймоқдалар.

Президент қонунларга қатъий риоя қилиш тўғрисида гапириб, Ўзбекистонда тўпланган ижроия ҳокимиятини кучайтиришнинг ижобий тажрибасини таъкидлади. Республика Олий Кенгаши Ўзбекистон ССР Конституциясига айни ижроия ҳокимиятини мустаҳкамлашга қаратилган бир қанча ўзгартиш ва қўшимчалар қабул қилди.

Президент ўз нутқига янги Иттифоқ шартномаси лойиҳасини таҳлил қилишга катта эътибор берди.

У қуйидагиларни таъкидлади: биз иқтисодий, сиёсий, ижтимоий ва маданий соҳаларда мамлакатнинг барча минтақалари билан чамбарчас боғланганмиз, Ўзбекистоннинг келажаги фақат янгиланган мустақил республикалар иттифоқи таркибида тасаввур этилади. Республика ва унинг халқи манфаатларини қадрламайдиган калтабин кишиларгина бунга қарши эътироз билдиришлари мумкин. Шу сабабли турли норасмий ташкилотлар вакилларининг, баъзи халқ депутатларининг нуқтаи назари кишини ажаблантиради, чунки улар танг вазиятдан қутулишга оид ҳеч қандай амалий қарорни таклиф этмай, танқидбозлик билан шуғулланмоқдалар, ҳатто ўз шахсий манфаатларини кўзлаб, ўз халқини камситмоқдалар. Мана шундай кайфиятларга муносиб зарба бермаётган ва гўё арзигулик ҳеч нарса содир бўлмаяпти, деб кўрсатаётган кўпгина раҳбарларнинг ва ҳатто оммавий ахборот воситаларининг нуқтаи назарини тушуниб бўлмайди.

И. А. Каримов иқтисодиётнинг ҳозирги аҳволини таҳлил қилиб берди, бу аҳвол айниқса бир қанча республикалар хом ашё ва озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб беришда Ўзбекистон олдидаги ўз шартномавий мажбуриятларини бажармаётганлиги сабабли ҳақли равишда ташвиш уйғотмоқда.

Кўпгина вазирликлар ва идораларнинг, халқ депутатлари маҳаллий советлар ижроия комитетларининг раҳбарлари вужудга келаётган вазиятнинг нақадар қалтислигини чуқур тушуниб етмаганлиги, кутиб турувчилик мавқеига ўтиб олганлиги, ишларнинг аҳволи учун муносиб масъулият ҳис этмаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Уларга 1991 йилнинг иккинчи ярми учун моддий-техникавий ресурслар ва тегишли топшириқ шартномаларини тўла-тўкис таъминлаш учун қисқа муддатларда куч-ғайратларни сафарбар қилиш топширилди. Ўзимизда озиқ-овқат маҳсулотлари, халқ истеъмол моллари, бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш ҳамда уларни қўшимча равишда республикага келтириш имкониятларини қидириб топиш лозим.

Нарх-наво ошиши муносабати билан Президент даромадларни индекслаш масаласини ўткир қилиб қўйди. Республикада вужудга келган мураккаб вазиятга қарамай, аҳолининг турмуш даражаси пасайишига асло йўл қўйиб бўлмайди, уй-жой қурилиши, соғлиқни сақлашни ривожлантириш каби ижтимоий дастурларни қисқартиришга ҳам йўл қўйиб бўлмайди. Республика аҳолиси кўпайиб бораётганлиги, ижтимоий шароитлар эса, ҳозирча турмуш даражасига мос келмаётганлиги учун ҳам шундай қилиш айниқса муҳимдир.

Нарх-наво ошиб боришини англаб, деди И. А. Каримов, биз корхоналарга, улар қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар, ҳозирча амал қилаётган истеъмол жамғармалари, чеклашлар доирасидан чиқишларига имконият беришимиз лозим. Ўз ишчиларига ҳеч бўлмаса ҳозирча биз бошқа манбалар ҳисобидан таъминлай олмаётган индекслашга кафолат бериш учун иш ҳақининг қандай жамғармасидан фойдаланишни ҳар бир жамоанинг ўзи ҳал қилиши керак. Индекслаш нарх-наво ошиши билан шунга мувофиқ равишда меҳнат ҳақини ҳам ошириш демакдир, иш ҳақини оширишнинг ҳар қандай сунъий чеклашлари бекор қилиниши, у пировард натижаларга чамбарчас боғлиқ қилиб қўйилиши лозим. Шу муносабат билан ҳар бир ишловчи ҳисобига компенсация миқдорини шу йилнинг ўзидаёқ 100 сўмга етказиш керак. Бу гап бюджетдан маблағ оладиган корхоналар ва муассасаларга ҳам тўла taалуқлидир. Бозор муносабатларига ўтиш чоғида аҳолининг камбағал табақаларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш сира кечиктирмай ҳал этиш лозим бўлган муҳим вазифадир.

Биз матбуотда бозор муносабатлари шароитида рўй бераётган жараёнлардан халқни мунтазам хабардор қилиб туришимиз керак.

Биз халқимизни, айниқса унинг ночор табақаларини пишиқ-пухта ҳимоя қиладиган қўшимча қонун ҳужжатларини жуда қисқа муддатда қабул қилишимиз зарур.

Биргаликда аҳиллик билан ишлаш туфайлигина ҳозирги мушкул аҳволдан қутулиш мумкин. Аниқ мақсадни кўзловчи чора-тадбирлар мажмуини амалга ошириб, шу йўл билангина халқнинг турмуш даражаси пасайишини тўхтатиб қолиш ва мамлакатда ижтимоий тотувликка эришиш, бошқарув ваколатлари ҳамда вазифаларини марказ билан мустақил республикалар ўртасида аниқ фарқлаб қўйиш, ўртага қўйилган вазифаларни бажариш учун масъулиятни ошириш асосидагина иқтисодиётни барқарорлаштириш мумкин.

(ЎзТАГ).

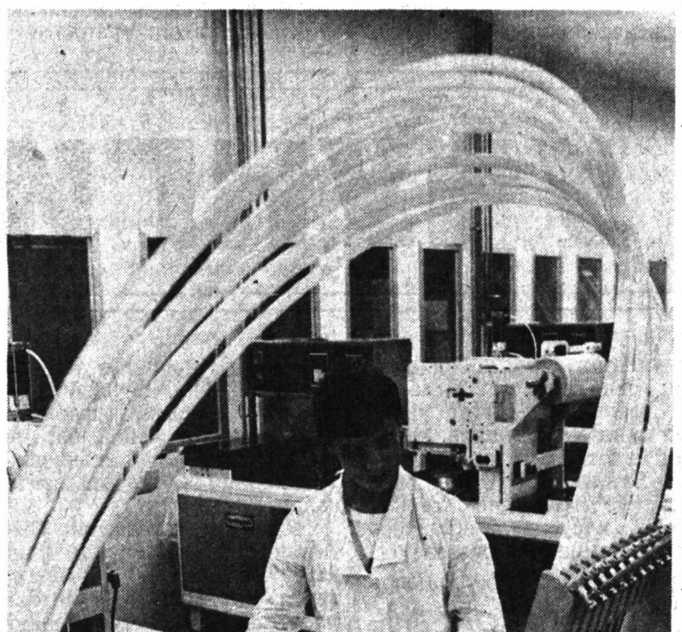

ЛОНДОНДА ЕТТИ МАМЛАКАТ РАҲБАРЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ БОШЛАНДИ

ЛОНДОН, 15 июль. (ТАСС махсус мухбирлари). Британия пойтахтида саноати ривожланган етти етакчи мамлакат раҳбарларининг расмий учрашуви бошланди. 17-марта ўтказилаётган бу анжуманда АҚШ, Буюк Британия, Франция, ГФР, Япония, Италия ҳамда Канаданинг давлат ва ҳукумат раҳбарлари қатнашмоқдалар.

Анжуман «хўжайини» — бош вазир Жон Мейжор Британия ҳукуматининг расмий биноси Ланкастер-Хаус эшиги олдида ғарб давлатларининг раҳбарлари билан кўришди. Уч кун давом этадиган норасмий музокаралар чоғида жуда кўп масалалар — халқаро савдо ҳамкорлиги ва «учинчи дунё» давлатларининг қарзи муаммолари, қурол-яроғларни назорат қилиш, атроф муҳитни муҳофаза этиш масалалари муҳокама қилиниши кутилмоқда. Анжуманда СССР билан молиявий-иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш йўллари тўғрисидаги мунозараларга алоҳида эътибор берилади. Шу муносабат билан етакчи етти мамлакат раҳбарлари СССР Президенти М. С. Горбачевнинг музокара олиб бориш учун Лондонга келишига катта аҳамият бермоқдалар.

ҚЎШМА КОРХОНА ИШГА ТУШИШ АРАФАСИДА

● ЖУМҲУРИЯТИМИЗ пойтахтида бир марта ишлатиладиган доринина ишлаб чиқарувчи «Медиз» акционер корхонасида асбоб-ускуналарни монтаж қилиш тугалланди. Корхонани қуриш ва асбоб-ускуналарни ўрнатиш бўйича битим тузилган Испаниянинг «Фаберсанитас» фирмаси ишлар графигига қатъий амал қилмоқда ва корхонани муддатида фойдаланишга топширмоқчи. Ҳозирги вақтда корхонада технологик линияларни созлаш ва ишлатиб кўриш ишлари олиб борилмоқда. Корхона ҳар йили 100 миллионта шприц тайёрлаш қувватига эга бўлади. Суратларда: электрончи инженер Антонио Эрнандес Серано асбоб-ускуналарни созламоқда (чапда юқорида), «Фаберсанитас» фирмасининг вакиллари Хосе Мария Вальес Каррерас (чапдан ўнгга), йиғув участкаси бошлиғи Вадим Кан ва «Медиз» директори Виктор Соломонович Лемберг доринналарни йиғиш участкасида.

А. ГОРОКРИК суратлари. (ЎзТАГ).

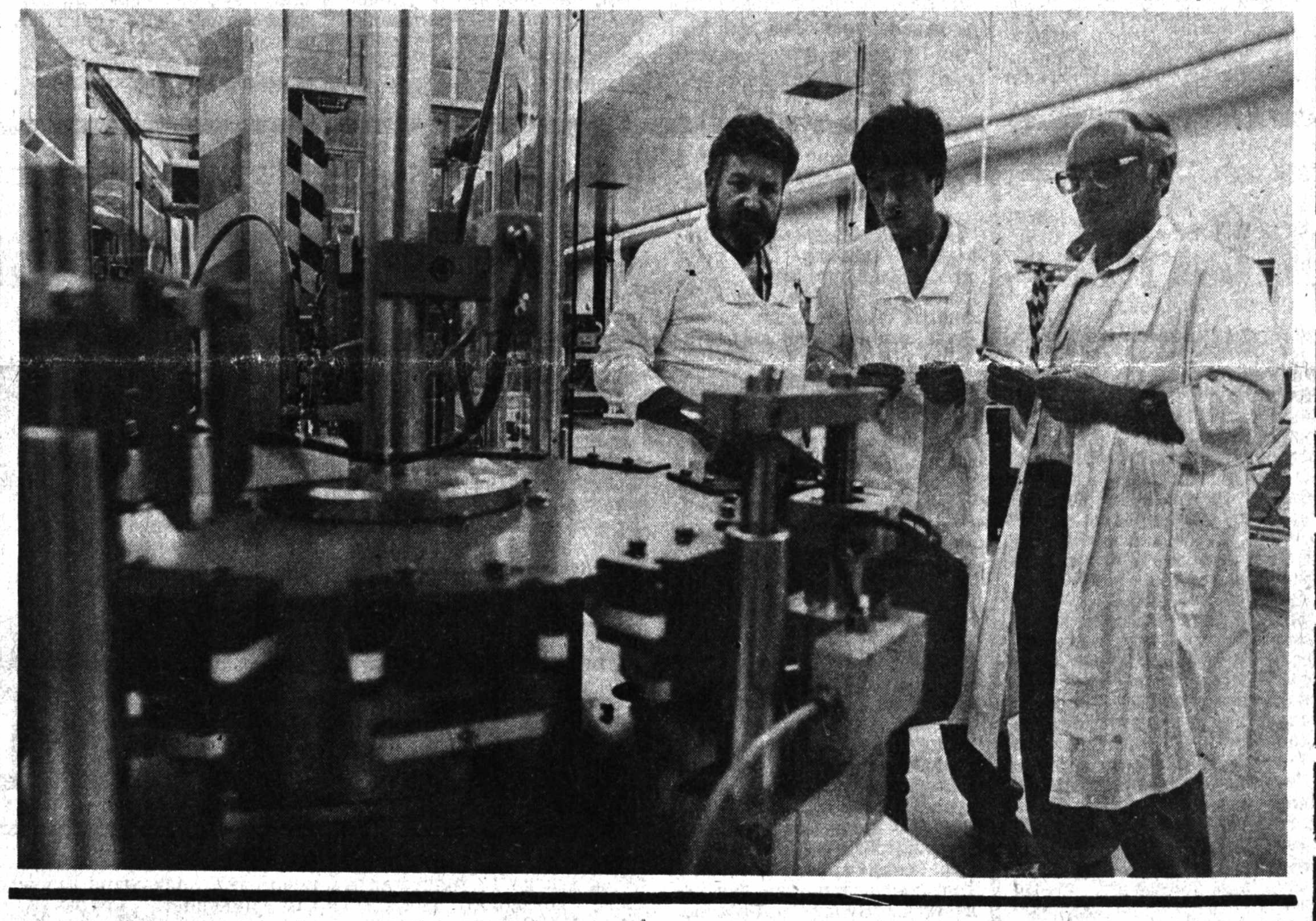

БИРЛАШМАНИНГ ЯНГИ МАҲСУЛОТИ

«Ўзбекрезинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмасида «Унитекс» универсам тент-карказ қурилмаси чиқарила бошлади. Унинг қўлланиш соҳаси кенг: «Унитекс»дан кўчма ремонт устахоналарининг, омборхоналарнинг, қишлоқ хўжалик техникаси учун гараж ва ҳатто спорт базасининг томини ёпишда фойдаланиш мумкин. Уни бир ердан иккинчи ерга ташиш анча қулай, ҳажми ҳам унча катта эмас.

У билан анча катта майдонни, яъни 18x36 метр жойни ёпиш мумкин бўлсада, уни ўрнатиш ва йиғиштириб олиш анча осон. Уни ўрнатиш учун уч кун талаб қилинади холос. Каркас устига пишиқ материални тортса бўлди, бино тайёр бўлади.

◆

САМАРАЛИ ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛИ

«Узгипроплодоовощвинпром» лойиҳа илмгоҳи мутахассислари таклиф этган самарали қурилиш материали — орасига совуқ ўтказмайдиган нарса жойланган уч қатламли девор панеллардан қишлоқ қурувчилари дарҳол фойдалана бошлашди. Икки темир-бетон плита орасига жойланган пенополистирол термо регулятор вазифасини бажариб, хонада зарур ҳароратни вужудга келтиради.

Панеллар сабзавот ва мева сақланадиган омборлар қурилишида жуда асқотади, чунки барча зарур талабларга аниқ жавоб беради. (ЎзТАГ).

ҚЎШИМЧА ҚУВУР, ШИФЕР...

АСБЕСТ-ЦЕМЕНТ қувурлари ва шифер ишлаб чиқарувчи завод йил бошидан бери Бекобод цемент комбинати бўлинмалари ўртасида ташкил қилган мусобақада пешқадамлик қилиб келмоқда. Завод жамоасининг ҳар ойдаги ўртача иш кўрсаткичи 105 фоиз атрофида бўляпти. Биргина ўтган ойда топшириқдагидан ташқари 50 минг дона шифер ҳамда 400 метр асбест-цемент қувурлари ишлаб чиқарилиб, буюртмачиларга юборилди. Унумли ва сифатли ишлашдан жамоанинг ўзи катта наф кўрмоқда. Ишчи-хизматчиларнинг маоши ой сайин ортиб боряпти. Масалан, кейинги ойда улар олган иш ҳақи миқдори ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 20 фоиз кўп бўлди.

Завод жамоаси эришаётган ютуқларга Жаббор Худоёров раҳбарлик қилаётган 4-смена ишчи-хизматчилари салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Турли миллатга мансуб 30 нафар ишчини бирлаштирган жамоа доим унумли ва сифатли ишлаяпти. Машинистлардан Ш. Орипов, И. Эргашев, оператор Ҳ. Ҳамдамова, оддий ишчи Ф. Шевченколар меҳнатда касбдошларига намуна бўлишяпти. Уларнинг ўртача иш кўрсаткичлари 110 фоизга етмоқда.

Н. ОТАБОЕВ.

ҚОНДИРИБ СУҒОРИЛМОҚДА

ИЮЛЬ — ғўза парваришида ҳал қилувчи ой. Айниқса, чилла пайтида ғўзани қондириб суғориш эртанги мўл-ҳосил гаровидир. Бунга амал қилган Оҳунбобоев номли колхоз пахтакорлари ишни илғорлар усули асосида ташкил этдилар.

Ғўзани суғориш ишлари уч сменада амалга оширилмоқда. Деҳқонларнинг меҳнати унумли бўлиши учун ҳар бир сувчига 50 килограммдан ун, 25 килограммдан гуруч, 10 килограммдан гўшт берилди. Бундан ташқари тушлик учун иссиқ овқат ташкил қилинди. Сувчиларга суғорилган ҳар бир гектар учун 16—18 сўмдан иш ҳақи тўланмоқда.

Хўжаликда сувчи-шогирдлар тайёрлашга ҳам эътибор берилмоқда. Айни кунларда иқтидорли ёшлардан 15 нафари устоз сувчилардан билим олмоқдалар. Уларга хўжалик кадрлар тайёрлаш фондидан ойига 100 сўмдан стипендия бериш йўлга қўйилди.

Бу тадбирлар хўжаликнинг 4200 тонналик «оқ олтин» хирмонини бунёд этишда, албатта, енгиллик яратади.

Ҳамроқул СУЛАЙМОНОВ, Чиноз райони.

ЮРТДОШЛАР ҲУЗУРИДА

Ўзбекистон Олий Кенгашининг топшириғига биноан шу жумҳурият жамоатчилигининг мўътабар гуруҳи Узоқ Шарқда Ўзбекистон ўғлонлари хизмат қилаётган маиший, касбий ва маънавий шароит билан танишмоқда. Делегация ҳарбий хизматчиларнинг ҳалок бўлиши фактларига алоҳида эътибор бермоқда.

— Офицер Н. Шмачков хизмат қилаётган ҳарбий қисмдаги тартиб бизга ёқди, — дейди делегация раҳбари Ш. Нажимов. — Казармалар озода ва шинам, жангчиларнинг овқати яхши. Бироқ биз борган жойларнинг ҳаммасида ҳам аҳвол яхши эмас.

Жумҳурият делегациялари округ қўшинларига ҳар йили келиб туришибди.

Г. АНИСЕНЯ, ТАСС мухбири.

СССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

СССР КОНСТИТУЦИЯСИНИНГ ФУҚАРОЛАРНИНГ ТАЪЛИМ ОЛИШ ҲУҚУҚИ ТЎҒРИСИДАГИ 45-МОДДАСИНИНГ БУЗИЛАЁТГАНИ ҲАҚИДА

СССР Олий Кенгаши таъкидлайдики, сўнгги вақтда бир қанча олий ва ўрта махсус ўқув юртларида уларнинг маъмурияти СССР Конституциясини ҳамда совет кишиларининг конституцияда белгилаб қўйилган ҳуқуқларини бузиб, олий ўқув юртларига ва ўрта махсус ўқув юртларига талабаларни қабул қилиш чоғида фуқаролардан таълим учун шахсий маблағидан пул тўлаш кафолатларини ёки олдиндан пул тўлаш тўғрисида корхоналар, муассасалар билан тузилган шартномани тақдим этишни у ёки бу шаклда талаб қилмоқдалар. Баъзи ўқув юртларида таълим даврида имтиҳон топшириш, лаборатория тажрибаларини бажариш учун ҳақ тўлаш жорий этилган.

Бу мамлакатнинг тарихий тараққиёти давомида халқ эришган ижтимоий ютуқларни барбод қилади.

СССР Олий Кенгаши қарор қилади:

1. Олий ва ўрта махсус ўқув юртларида таълим учун ҳақ олиш, фуқаролардан таълим учун шахсий маблағидан ҳақ тўлашга кафолатларни ёки олдиндан ҳақ тўлаш тўғрисида корхоналар ва муассасалар билан тузилган шартномани тақдим этиш ҳақидаги талаблари амалиёти СССР Конституциясига ва СССР қонунларига мос эмас деб ҳисоблансин. Шу муносабат билан давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларининг мазкур масала юзасидан қабул қилинган ҳужжатлари бекор қилинсин.

2. СССР Бош прокурори республикаларнинг прокурорлари билан биргаликда ўқув юртларининг уларга кириш ва ўқиш учун ҳақ ундириш фактларини кўриб чиқсин ва СССР Конституциясини ҳамда республикаларнинг конституцияларини бузишда айбдор бўлган шахсларга нисбатан тегишли чора кўрсин.

3. СССР Вазирлар маҳкамаси СССР Бош прокурори СССР Конституциясининг 45-моддаси бузилиши ҳақида тақдим этган фактларга асосланиб, аниқ чоралар кўрсин ва ўз таклифларини СССР Олий Кенгашига киритсин.

4. Республикаларнинг Олий Кенгашларига фуқароларнинг давлат олий ва ўрта махсус ўқув юртларида бепул таълим олиш ҳуқуқини таъминлашда СССР Конституциясига ва республикаларнинг конституцияларига қатъий амал қилиш тавсия этилсин.

5. Ушбу қарорнинг ижросини назорат қилиш СССР Олий Кенгаши Халқ таълими ва тарбия комитетига ва СССР Олий Кенгашининг Ёшларга доир сиёсат комитетига топширилсин.

СССР Олий Кенгашининг раиси А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль. 1991 йил 11 июль.

АКС САДО

МУРҒАК ҚАЛБИ ҒУБОРСИЗ ЎССИН!

«Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг шу йил 10 июль сонидаги «Беҳзод, сен кимни дейсан?» сарлавҳа билан чоп этилган мақоладаги Беҳзоднинг келажаги, тақдири шубҳасиз ҳар кимни ҳам чуқур мулоҳаза билан фикр билдиришга ундайди.

Беҳзодга тегишли бўлган мол-мулк, албатта, қонуншунослар ҳукмига ҳавола. Унинг маънавий мукаммал инсон бўлиб улғайиши, оқ ювиб, оқ тараган, оналик меҳри билан тарбиялаган Айимхолни ҳам, муштипар бибиси Бувихон аяни ҳам, жигари Турсунбойни ҳам баб-баробар ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаш зарур. Ким билан яшашидан қатъий назар, бошқаларни ҳам вақти-вақти билан зиёрат қилиб туриши, уларнинг меҳрларидан баҳраманд бўлишга, ҳурматларини бажо келтириб боришга ўргатиб борилса, марҳум ота-онасининг руҳи шодланиб, ўзини ҳам мурғак қалби ғуборсиз ўсган бўлади, деган фикрдамиз.

Ҳаким МАВЛОНОВ, ЎзССР халқ таълими аълочиси, меҳнат фахрийси.
Саида МАВЛОНОВА, ўқитувчи.

ДАСТУРХОНЧИЛАР КЕРАК

Киши бошида яхши кунлар кўп бўлганидек, ёмон кунлар ҳам бор. Тўй-ку кенгаш билан, кўпчилик билан бамаслаҳат бўлади. Лекин ўлим-чи. Бундан шоҳ ҳам, гадо ҳам қутула олмайди. Ана шундай пайтларда мусибатли хонадон аъзолари нима қилишини, ишни қаердан бошлашини билмай қолади. Албатта, маъракаларнинг ўзбек урф-одати бўйича бир қанча таомиллари бор.

Албатта, ана шундай дамларда хонадон эгаларига йўл-йўриқ кўрсатадиган, расм-русумларимизни яхши билиб, уларни режа билан амалга оширадиган аёллар — дастурхончилар керак. Дастурхончи деганда фақат идиш-товоқларни ювувчиларни эмас, балки ўлимда ҳам, тўйда ҳам ташкилотчилик ишларини бажарувчи, ёшларни йўл-йўриққа солувчиларни тушуниш лозим. Афсуски, кейинги пайтларда бу вазифани бўйнига олиб, дастурхончилик қилувчилар камайиб кетяпти. Бу эса тўйларимизнинг файзига, исрофгарчиликсиз ва ихчам ўтишига таъсир қиляпти. Фикримизча, маҳалла ва хотин-қизлар комитетлари билимдон, режали аёлларни ана шу вазифага муносиб кўришлари, уларга бу муҳтожликдан эмас, балки кўпчилик учун зарур ва савобли иш эканлигини тушунтиришлари керак. Иложи бўлса, уларга маълум миқдорда маош белгилаб қўйилса, дастурхончиларнинг масъулияти ошган бўларди. Мен рўзномада эълон қилинган «Яна дастурхончилар ҳақида» деган мақолага тўлиқ қўшиламан.

С. СУЛТОНОВ, ўқитувчи.

Мафкура ишлари: изланиш ва муаммолар

ҲИСОБОТ УЧУНГИНА ЭМАС

ҲОЗИРГИ ижтимоий-сиёсий вазиятнинг ўзига хос хусусиятлари қандай, уни ҳисобга олиб, жойлардаги ижтимоий-сиёсий марказлар фаолиятини қандай ташкил қилиш мумкин. Бу ва шунга ўхшаш масалалар яқинда Пискент районида бўлган семинар-кенгашда муҳокама қилинди. Семинар-кенгашни вилоят партия комитетининг мафкура бўлими ва ижтимоий-сиёсий марказ ходимлари ўтказдилар. Унинг ишида район партия комитетларининг котиблари, бўлим мудирлари қатнашдилар.

Вилоят партия комитети мафкура бўлими мудирининг биринчи ўринбосари Ш. И. Шоисломов семинар-кенгашни очар экан, жойларга бориб бошланғич партия ташкилотларига бундай самарали ёрдам кўрсатиш анъанавий бўлиб қолганлигига эътиборни қаратди. Коммунистик, Бўка районларида, Янгийўл шаҳрида ўтган семинарлар ишга яхши фойда берди.

Семинар-кенгаш ўтказиш учун Пискент район партия комитети бежиз танлангани йўқ. Айни шу ерда ижтимоий-сиёсий марказ ишнинг янги шаклларини синаб кўрмоқда, ўз фаолиятида бошланғич партия ташкилотларигача кириб боришга интилмоқда. Пискент район партия комитетининг биринчи котиби, вилоят партия комитети мафкура комиссиясининг аъзоси Т. Холбоев ўз сўзида районда партия ташкилотининг фаолиятини тавсифлаб берди, ижтимоий-сиёсий марказлар нималарга таяниб иш кўраётганлигини кўрсатиб ўтди. Марказ тижорат фаолияти билан шуғулланиб, кам таъминланганлар, ёлғиз пенсионерларни ижтимоий ҳимояланиши тўғрисида қайғуриши мумкин. Кези келганда шуни айтиш керакки, марказлар ишида ижобий мисоллар кўп. Улар меҳр-шафқат кўрсатиш мақсадида жамғармалар ташкил қилиб, болаларнинг ўқув ва соғломлаштириш муассасаларини ташкил этиш ва жиҳозлаш, ногиронларга ёрдам кўрсатиш, уларга техника воситалари етказиб бериш ва ишга жойлаб қўйишда ёрдамлашиш каби ишларни ўз зиммаларига олмоқдалар.

Лекин бу хил тадбирларни амалга оширишдан аввал оз бўлса-да, маблағ ишлаб топиш керак. Бу ерда ҳам район партия комитети коммунистлар ташаббуси, фаоллигини назарга олиши лозим. Пискент районида партия аъзолари бўлган пенсионерлар ҳам ўзларига жамоат топшириғи беришни илтимос қиладилар, ўз ижодий кучларини намоён этиш имконини қидирадилар. Лекин маърузачи Т. Холбоев таъкидлаб ўтганидек ёшларни ҳам назардан қочирмаслик керак. Зотан, партия сафлари комсомоллар ҳисобига тўлдирилмоқда. Ёшлар дастлабки қадамлариданоқ амалий ишлар билан шуғулланишлари, уларга бериладиган топшириқлар муҳим сиёсий, иқтисодий вазифаларни ҳал этишга мўлжал олдирилган бўлиши лозим.

Сиёсий тусдаги вазифалар қандай бўлиши ҳаммага равшан. Лекин партия ишида иқтисодиёт қандай ўрин тутиши керак? Бу ҳақда ҳам унутмаслик керак, деди ўз сўзида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Тошкент вилоят комитети ижтимоий-сиёсий маркази мудирининг ўринбосари Р. П. Расулов. Бир қатор райкомлар ҳозир бирмунча қийин аҳволда қолдилар. Фақат дотацияга умид боғлаш билан иш битмайди. Ҳар бир районда ижтимоий-сиёсий марказларни қарор топтириш бошланғич партия ташкилотлари, район партия комитетларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга имкон беради. Чирчиқ, Бекобод шаҳарлари, Пискент районининг тажрибаси шундан • далолат берадики, қаерда партия сиёсий ўқувини тугатишга шошилмай, сиёсий маориф кабинетлари тармоғини барбод этмай, аксинча, иш шаклларини янгилай олган бўлсалар, у жойларда натижалар кўзга кўриниб қолди. Коммунистларнинг ғоявий-сиёсий, назарий тайёргарлиги ҳам яхши. Ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти ҳам сиёсий фаолиятга зарар қилмаган тарзда ривожланиб бормоқда. Партия доираларида баъзилар бунга ишончсизлик билан қарамоқдалар. Лекин шаҳар ва районлар аҳолисини муҳим иқтисодий ахборот билан таъминлаш ҳисобига маблағ ишлаб топиш, ишчан марказлар учун иш шароити яратиш, бозорга ўтиш вазифаларини ҳал этаётган меҳнат жамоаларига ёрдам бериш ҳисобига пул ишлаб топишга нима ҳалақит бермоқда. Бу замонавий даражадаги иқтисодий ўқув, кўргазмалар, ярмаркалар, кимошди савдоларини ташкил этиш, воситачилик, маркетинг фаолияти, экологик вазифаларни, илмий-техника тараққиёти муаммоларини ҳал этишга кўмаклашувчи майда корхоналар ташкил этиш бўлиши мумкин. Ижтимоий-сиёсий марказларнинг яна бир муҳим олижаноб вазифаси бор. Бу вазифа жамиятимизда маънавий ва маданий қадриятларни тиклашга кўмаклашишдир.

Семинарда ижтимоий-сиёсий марказлар тўғрисидаги масала тасодифан муҳокама қилингани йўқ. Бу хилдаги муаммолар юзасидан район, шаҳар партия комитетларида тўла аниқлик йўқ. Ташаббус билан чиқаётган кишиларни қўллаб-қувватлашдан бош тортмоқдалар, гўё партия ишида тижорат масалаларининг бизга дахли йўқдек. Наҳотки ижарачилар, кооператорларни маърифатли қилиш, уларни ўқитиш биз учун ҳеч қандай аҳамиятга эга бўлмаса? Ким депутатларнинг профессионал савиясини оширади? Марксизм-ленинизм дорилфунунлари ўрнига аҳолининг энг кенг қатламларини қамраб оладиган ўқувнинг янги шакллари келиши наҳотки муҳим бўлмаса. Бунда ҳар қайси районда ўз иқтисодий тараққиёти хусусиятларини, бозорга ўтишнинг ўзига хос томонларини билишлари керак.

Иқтисодий таълим ижтимоий-сиёсий марказларнинг иш режаларида катта ўрин тутади, лекин у партия ўқувига асло ғов бўлмаслиги керак. Семинарда таъкидлаб ўтилганидек, бир қатор бошланғич ташкилотларда ўқув тўхтаб қолди. Афсуски, бу ерда кўп нарса гап-сўзлардан нарига ўтмаяпти. Айримлар бу ўз-ўзидан ҳал бўладиган масала деб ҳисобламоқдалар. Бу масала муҳокама қилинаётганда қизиқарли аниқ таклифлар билдирилди. Масалан, ижтимоий-сиёсий марказлар фаолиятига жамиятшунос ўқитувчиларни фаолроқ жалб қилиш лозим, район марказлари учун сунъий ғов вужудга келтирмаслик керак. Бу марказларнинг ҳар бири вилоят марказининг филиали бўлиб қолиши, бунда молиявий мустақиллигини сақлаши керак. Марказлар ўз фаолиятида «Билим» жамиятлари билан рақобат қилмасликлари лозимлиги ҳам уқтириб ўтилди. Уларнинг вазифалари умумийдир. Ўз вақтида бир-бирларига ёрдам қилишлари муҳимдир. Бунда фаолият доирасини фақат маъруза тарғиботи билангина чегаралаб қолмай, анча кенгайтириш ҳеч ҳалақит бермайди. Муҳокама қилинган масала бўйича чиқарилган асосий хулоса шундай бўлди. Ижтимоий-сиёсий марказлар яхши эканлигини исботлаб ўтиришнинг ўзи кифоя қилмайди. Бундай марказлар чинакамига фаолият кўрсатаётган район партия комитетларининг аниқ тажрибаларини кўрсатиш вақти келди.

Масала муҳокамасига Ижтимоий-сиёсий марказ раҳбари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мафкура бўлими мудирининг ўринбосари С. Ш. Қурбонов якун ясади. У ҳозирги вақтда коммунистларга қийин шароитда иш олиб боришга тўғри келаётганлигини таъкидлади. Кейинги вақтда мафкура ишининг услуб ва шаклларида баъзи нарсаларни бой бериб қўйдилар, ниманидир эсдан чиқардилар, лекин шуни асло унутмаслик керакки, коммунистлар фаолиятсизлик кўрсатаётган ерда уларнинг ғоявий мухолифлари усталик билан фойдаланиб қолмоқдалар. Шунинг учун бой берилган имкониятларни ишга солиб олға бориш лозим. Ижтимоий-сиёсий марказлар фаолиятида мафкура иши устун вазифа бўлиши керак, бунда хўжалик-молия ишини олиб боришда қонун чегарасидан чиқмаслик лозим. Ҳар бир Ижтимоий-сиёсий марказ истиқболга мўлжалланган ўз ишини топиб олиши, янги йўллардан боришда чўчимаслиги, дадил ҳаракат қилиши лозим.

Семинар-кенгашда район ҳаёти билан, жамоалардаги тарбиявий-сиёсий иш билан танишувга алоҳида аҳамият берилди. Семинарнинг бу амалий қисми «Пискент» шўро хўжалигининг сутчилик комплексида ўтди. Бу ерда яхши жиҳозланган қизил бурчак бор. Кўргазмали ташвиқот хўжалик ҳаётидан олинган аниқ мисоллар асосига қурилган. Лекин қизил бурчакдан ташқарига чиқишингиз биланоқ унинг ёнгинасидаги очиқ майдонда синиқ, чанг босган стуллар, хунук стендлар бор. Очиқ ҳавода дам оладиган, сиёсий ахборотлар ўтказиладиган гавжум жой қилиш учун нима ҳалақит беради?

Шу шўро хўжалигининг ўзида семинар-қатнашчилари 1-бўлим пахтакорлари 5-бригадасининг дала шийпонига бордилар. Бу ерда дам олиш хонаси яхши жиҳозланган, радио, телевизор, кичик кутубхонача бор. Лекин деҳқонлар билан суҳбатлашганимизда уларнинг кўпчилиги мамлакат, жумҳуриятда юз бераётган кейинги воқеалар тўғрисида деярли ҳеч нарса билмайдилар. Рўзномаларнинг янги сонлари уларга деярли етиб бормайди. Маданий хизмат кўрсатиш ҳам оқсамоқда.

Бу одамлар билан катта сиёсат тўғрисида суҳбат олиб бориш қийин эди. Ҳамма савдо, маиший хизмат кўрсатишдаги камчиликлардан нолирди. Сутчилик комплекси ичида «Дўкон» деб ёзиб қўйилган. Уни қайта қуриш йилларида очишган бўлиб, иш жойида хизмат кўрсатиш учун шундай қилинган эди. Афсуски, уни яқинда «нокераклиги» учун ёпиб қўйишди. Буни шундай изоҳлашди: савдо хизмати истиқомат жойида кўрсатилиши керак, иш жойида хизмат кўрсатиш ўринсиз. Эҳтимол, ана шу туфайли деҳқонлар дала шийпонида ҳам энг зарур нарсаларни ололмаётганга ўхшайдилар. Улар жуда зарур озиқ-овқат маҳсулотлари: ун, нон етишмаётганлигидан шикоят қилишди. Бу ерда, жойнинг ўзида улар аҳволдан чиқиш чораларини излаяптилар. Дала шийпони ёнида картошка, помидор етиштирилмоқда. Алишер Навоий номли, Охунбобоев номли колхозларда ҳам шундай қилинмоқда. Бу хўжаликларнинг 5- ва 1-бригадаларида маданий хизмат кўрсатиш бирмунча яхши экан. Концерт бригадалари гоҳо-гоҳо келиб туришибди. Дала шийпонларидаги учрашувлар текширув тусини олгани йўқ. Шу ернинг ўзида партия ходимлари одамлар билан сиёсий суҳбатлар ўтказдилар, ҳозирги босқичдаги КПССнинг сиёсатини тушунтириб бердилар. Мамлакатда янги демократик ҳаракатнинг вужудга келиши, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг собиқ аъзоси Э. А. Шеварнадзенинг партиядан чиқиши билан боғлиқ жуда кўп саволлар берилди. Кўпчилик оддий коммунистлар кейинги ҳодисага очиқдан-очиқ салбий баҳо бердилар. Демократик ҳаракатни тузиш тўғрисидаги масала бўйича ҳам аниқ равшан мавқени эгаллашга интилиш борлиги сезилди. Оддий коммунистлар агар бу ҳаракат партияга айланадиган бўлса, у КПСС сафларига нифоқ солмайдими, деган масалани қўйдилар. Ҳозир партиялилар КПСС Марказий Комитетининг Пленумини сабрсизлик билан кутмоқдалар. Уларнинг фикрича, пленум ана шу қийин масалаларга жавоб топишга ёрдамлашади.

Кечга яқин семинар тугади. Уни якунлар экан, вилоят партия комитетининг котиби Ш. И. Жалилов эътиборни шунга қаратдики, ҳозирги вақтда партиявий фаолиятда ҳар қайси коммунист билан алоҳида-алоҳида ишлашга зўр бериш, ҳамма масалада ижобий мавқени излаб кўриш, қуйи бўғинлар кайфиятини билиш, бутун кучлар билан бошланғич ташкилотлар обрўсини ошириш лозим. Ҳеч бир ҳаётий муҳим масалани бугунги кунда эътибордан четда қолдирмаслик керак. Партияда қийин аҳвол вужудга келган вақтда тарғиботчиларнинг қўллаб-қувватлаши талаб қилинади, ҳақиқат сўзини одамларга тез ва билимдонлик билан етказа оладиган гуруҳларни ўз вақтида тузиш муҳимдир.

Яқинда бошланадиган обуна мавсумига алоҳида эътибор қаратилди. Партиявий нашрларни қўллаб-қувватлаш — оммага таъсир ўтказишни сақлай олиш, кишиларни ўринсиз сафсатабозликлар билан чалғитишга йўл қўймаслик демакдир.

Бу жиҳатдан Пискент районидаги «Гулистон» жамоа хўжалигининг (хўжалик раиси С. Умаров, партия комитети котиби И. Сайдуллаев) ташаббуси диққатга сазовордир. Бу ерда «Тошкент ҳақиқати», «Ташкентская правда» рўзномалари ва маҳаллий нашрларга оммавий обуна уюштиришга қарор қилишди. Жамоа хўжалиги бошқаруви, партия комитети ўқувчилар билан ишлашнинг янги қизиқарли шаклларини топдилар, рўзнома ва ойномаларга обуна бўлиш шахсий бюджетга таъсир қилмаслиги учун чоралар излаб топдилар.

Пискентдаги семинар кенгаш қизғин ва жонли баҳслар билан ўтди. Унинг қатнашчилари турли районлардан келган вакиллар эди. Бинобарин бу ерда айтилган гаплар жойларда давом эттирилиб, кенг қулоч ёйди.

● Фанимиз заҳматкашлари

УСТОЗ МЕҲРИ

Данғарада уста Қосим ота Фармонов хонадонини билмаган одам бўлмаса керак. Данғара ва унинг атрофидаги юзлаб уйлар ул зоти шарифнинг ва шогирдларининг қўлларидан чиққан. Иморат қуриш ҳам, илм ҳам ўқувни талаб қилади. Уста ҳамма фарзандларини ўқитди, билимли қилди...

Қосим отанинг барча фарзандлари, таҳсинга лойиқки, риёзиёт илмини танлашди. Аммо Фармонов Шокиржон Қосим ўғли бу йўлда ака-укаларидан жуда илдамлаб кетди : у физика-математика фанлари доктори, профессор, Беруний мукофотининг лауреати бўлди... Риёзиёт илми чўққисини забт этишдаги дастлабки қадам устоз Саъди Ҳасанович Сирожиддинов билан қилинган суҳбатдан бошланди. Домла Саъди Ҳасанович 50-йил ўрталарида Москва Давлат дорилфунунидан Тошкентга ишга келди. Қобилиятли ёшларни топиш, танлаш, тарбиялаш мақсадида устоз вилоят педагогика илмгоҳларига бориб, маърузалар ўқир, талабалар билан суҳбатлашар эди. Фарғона педагогика илмгоҳида маърузадан сўнг бир гуруҳ талабалар билан мулоқотда бўлди, саволлар бериб уларнинг билим даражаларини, қизиқишларини ҳам билиб олди. Жавобларидан риёзий фикрлаш салоҳияти борлиги билиниб турган тийраккина, қотмадан келган талаба устоз диққатини ўзига тортди. Домла йигитчанинг жавобларидан мамнунлигини яширмади ва уни Тошкент дорилфунунининг риёзиёт куллиётида ўқишни давом эттиришга таклиф қилди. Ўша талаба Ш. Фармонов эди...

Ўттиз йил давомида Шокиржон Саъди Ҳасановичдан ҳам илмий, ҳам ҳаётий сабоқ олди. Устозининг маърузалари, махсус курсларини эшитди, илмий семинарларида фаол қатнашди. Шокиржоннинг иқтидори тўла намоён этилишида, очилишида домланинг маслаҳатлари, йўл-йўриқлари: устод қўйган масалалар ниҳоятда муҳим аҳамият касб этди. Профессор Фармоновнинг илмий муваффақиятларида отахон олимимиз, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони академик Т. А. Саримсоқовнинг ҳам салмоқли ҳиссалари бор. Шокиржон Тошмуҳаммад Алиевичнинг семинарларидан баҳраманд бўлди, улардан замонавий махсус курслар эшитди. У Саъди Ҳасанович раҳбарлигида курс ишидан тортиб докторлик диссертациясигача ёзди.

— Устод билан ўша — Фарғонадаги суҳбат бўлмаганда менинг тақдирим бутунлай бошқача бўлиши мумкин эди,— дейди Шокиржон Қосимович.

От изини той босар, деганларидек Шокиркон 32 ёшидаёқ физика-математика фанлари доктори бўлди Саъди Ҳасанович ҳам худди шу ёшларида фан доктори эдилар. Шокиржон риёзиёт соҳасидаги чуқур илмий натижалари учун Беруний мукофотига ҳам 32 ёшида — 1973 йилнинг сентябрида — улуғ аллома таваллуд топганининг 1000 йиллиги нишонланаётган кунларда эришди. Олимнинг Саъди Ҳасанович билан ҳамкорликда ёзилган «Марков занжирлари схемаси бўйича боғланган тасодифий векторлар йиғиндиси учун лимит теоремалар» монографияси нафақат Иттифоқимиздаги, балки хорижий юртлардаги мутахассислар томонидан илиқ кутиб олинди. Шокиржоннинг илмий натижалари машҳур олимлар академик А. Н. Колмогоров, академик Ю. В. Приходов, Литва ФА академиги В. А. Стутулявичусларнинг таҳсинига сазовор бўлди. Иқтидорли олим ўз соҳасида ўн йиллар давомида ечилмай келган қийин муаммоларни ҳал этиш услубини ишлаб чиқди, ўз йўналишидаги кўпгина масалаларни узил-кесил ечиб, уларни ниҳоясига етказди, бу муаммолар ечимига охирги нуқтани у қўйди: риёзиётчилар тили билан айтганда, Шокиржон «масалани ёпди». Олим ўз илмий натижаларини бир неча халқаро анжуманларда баён этди. Фанимизнинг муносиб вакили сифатида МХР, Япония, Миср Араб жумҳуриятида бўлди ва маърузалар ўқиди...

Шогирдсиз олим — мевасиз дарахт, дейишади. Шокиржон бевосита илмий раҳбарлигида ўндан ортиқ ёшлар илмий даражани ёқладилар. Шогирдлари турли миллат вакиллари, хорижий ёшлар. Профессор Фармонов ўқувчиларнинг математикадан жумҳурият олимпиадаларида ҳакамлар раиси, аъзоси сифатида фаол қатнашиб келяпти. Унинг В. И. Романовский номли математика илмгоҳидаги илмий даражалар берувчи махсус кенгаш аъзоси, «Билим» жамияти жумҳурият бошқарувининг физика-математика фанларини тарғиб қилиш бўлимидаги ижтимоий фаолияти ҳам эътиборга лойиқдир.

Олим шатранжни яхши ўйнайди, устоз билан кўп марта дона суришган. Г. Аъзамовнинг шахмат ўйинларига устод билан кўп марта боришган...

Шокиржон Қосимович кўп йиллар давомида ЎзФА математика институтида эҳтимоллар назарияси бўлимининг мудири бўлиб ишлади, ҳозир эса у Тошкент дорилфунунида марҳум устод Сирожиддинов ўттиз йил раҳбарлик қилган эҳтимоллар назарияси ва риёзий статистика кафедрасига мудир. Олим руҳини ёд айлаб, унинг ишларини давом эттириб келяпти. Бу олижаноб ишда профессор Фармоновга сиҳат-саломатлик ва омад тилаб қоламиз.

Мирфозил МИРЗААҲМЕДОВ,
физика-математика фанлари номзоди.

● Шўролар ва ёшлар тарбияси

МАҲАЛЛА ҲАМ ОТА-ОНА

ХАЛҚ депутатлари Қорахтой қишлоқ Шўросида одатдагидан ташқари йиғилиш бўлиб ўтди. Бу ерга қишлоқ Шўросининг депутатлари, маҳалла қўмиталарининг раислари ва фаолларидан ташқари ёшларнинг вакиллари, ҳуқуқ-тартибот бўлимларининг раҳбарлари, район шўро Кенгашининг раиси ва раис муовинлари, район партия қўмитасининг котиблари, қишлоқ оқсоқоллари тўпланишди.

Йиғилишда Оҳангарон район халқ судининг раиси Р. Боймоқов маъруза қилди. Халқ суди раисининг маърузасидан шу нарса маълум бўлдики, сўнгги пайтларда қишлоқда ёшларнинг тарбиясини яхшилаш, уларнинг ишлаши, ҳордиқ чиқариши, жамоат ишларидаги фаолиятларини кучайтириш борасида бирмунча тадбирлар амалга оширилмоқда. Айниқса, Т. Қўчқоров, О. Холтўраев, Й. Тошмуродовлар раислик қилаётган Булоқ, Ўзбекистон ва Тутзор маҳаллаларида ёшлар тарбияси ҳамон қария ва кексаларнинг назоратларида турибди. Маҳаллаларнинг йиғилишларида, тўйлар ва бошқа йиғинларда ёшлар тарбияси билан пири-бадавлат кексалар, меҳнат, Улуғ Ватан уруши фахрийлари, собиқ партия ва Шўро ходимлари жиддий шуғулланаётирлар. Шунга қарамай ёшлар тарбияси масаласи ҳамон долзарблигича қолаётир. Сўнгги бир йил ичида фақат Қорахтой қишлоғининг ўзидан 35 киши суд қилинган бўлса, уларнинг кўпчилигини ёшлар ташкил этади. Қишлоқда яшаб, иш жойларидаги раҳбарларнинг бўшлигидан фойдаланган ёш шофёр йигитлардан Маъмур Тошбоев, Абдусаттор Маматов ва Абдураҳим Умбетовлар ўзлари бошқараётган транспортларни уйларида сақлашган ва ишдан кейин машина ҳайдаган пайтларида инсон ҳаёти учун оғир оқибатларни келтириб чиқарган авария ҳолатларига йўл қўйдилар. Облоқул Ўроқбоев эса ичкиликбозлик сабабли жиноий ишга қўл урган.

Тўйлар, йигитларни армия сафига кузатиш, улар қайтиб келгандан сўнг бўладиган турли қувончли кечалардаги ичкиликбозликлар кўпинча жиноий ишларнинг содир этилишига, арзимаган, майда-чуйда гаплар замиридан келиб чиқадиган йирик тўполонларнинг пайдо бўлишига, одамларга тан ва маънавий жароҳат етказилишига олиб келаётир.

Қорахтой қишлоқ Шўроси ҳудудида 13 мингга яқин аҳоли истиқомат қилса-да, атиги 1200 киши шу қишлоқдаги «Оҳангарон» совхозида меҳнат қилади. Аксари армия сафидан қайтиб келган ёшлар узоқ вақт ишга кирмай юришса ҳам уларнинг ота-оналари безовта бўлишмаётир. Район ҳудудидаги барча йирик саноат корхоналари эса ҳамон ишчи кучига эҳтиёж сезаётир.

— Ҳозирги ёшлар бирор ташкилотнинг шалоқ машинасини ҳайдаса ҳайдайдики, қишлоқ хўжалиги ёки саноатга кириб ишлашни ўзларига эп кўрмайдиган бўлиб қолган, — деди йиғилишда сўзга чиққан «Оҳангарон» совхози директорининг муовини Ҳамид Сулаймонов. — Кўпинча кечалари кўчада маст-аласт йигитлар юришади. Нега уларнинг ота-оналари болаларининг кечаси кўча санғиши сабабларини сўрашмайди? Агар ҳар бир қишлоқ депутати иккитадан ёш йигит-қизларни ўз тарбиясига олганида ҳам биз юздан ортиқ ёшларни назоратга олган бўлардик.

— Бир вақтлар қишлоқ тўйлари кеч соат бирларга қолмай тарқалар, тўйларда ичкиликбозликка йўл қўйилмас эди. Аммо бу нарсани сўнгги пайтларда бироз бўшаштириб юборганлигимиз оқибатида ёшлар ўртасида тарбия ҳам издан чиқаётган кўринади. Биз — қишлоқ депутатлари тўй ва маъракаларда ҳам ёшлар тарбияси билан шуғулланишимиз зарур, —деди қишлоқдаги 12-ўрта мактабнинг директори, вилоят Шўросининг депутати А. Давронов. — Бироқ ёшларнинг дам олишлари учун ҳам имконият яратиб бериш керак. Сўнгги пайтларда қишлоқдаги «Ёшлар уйи» бесабаб беркитиб қўйилди, қишлоқ клубида ёшлар учун қизиқарли тадбирлар ўтказилмайди, шу нарса ачинарлики, қишлоқда ёшлар бўш вақтларида спорт билан шуғулланадиган майдончалар йўқ. Айрим кишилар томонидан арақ билан чайқовчилик қилиш авж олиб кетганлиги ҳам ёшлар тарбиясига салбий таъсир этаётгани бугун ҳеч кимга сир эмас.

Қишлоқ Шўросининг депутати Турғунали Қўчқоровнинг фикридан шу нарса англашилдики, қишлоқ участка инспектори ўз иш ўрнида кўпинча бўлмайди, ичкиликбозлик ва тартиббузарлик билан муттасил шуғулланиб келаётган, хонаки арақлар сотувчи кишиларни билгани ҳолда, уларнинг пайини қирқиш билан мутлақо шуғулланмайди.

— Одамларни қамаган, жиноий жавобгарликка тортган билан ёшлар ўртасида тарбияни яхшилаб бўлмайди, — деди сўзга чиққан депутат У. Иброҳимов. — Ҳар бир маҳалланинг ўз обрўли, халқ орасига таъсир ўтказа оладиган кексалари, момолари, бувалари, бувилари бор. Агар ўшаларнинг ибратомуз ўгитларидан ёшлар тарбияси йўлида фойдалансак айни муддао бўларди. Ёшлар ўртасида содир этилаётган ўғирлик, безорилик ва тартиббузарликни пулга муҳтож оилаларнинг фарзандлари қилаётгани йўқ, аксинча ўзига тўқ оилаларнинг болалари содир этмоқда. Менимча, кейинги пайтда ўғирлик қилиб, судга берилган бир неча йигитларнинг иши бунга мисол бўла олади. Одатда режасини бажаролмаган бригадир ёки ферма мудири хўжалик маъмурияти олдида жавоб беради. Нима учун фарзандини тарбиялай олмаган кишини муҳокама қилиш мумкин эмас? Менимча бундай ишни амалга киритиш учун тўла асос бор.

Йиғилишда сўзга чиққан район ички ишлар бўлимининг бошлиғи С. Убайдуллаев, Оҳангарон районлараро прокуратураси прокурорининг ўринбосари Ш. Раҳматуллаев, қишлоқ депутатларидан Х. Турдиев, М. Ҳотамова, О. Холтўраев ва бошқалар ҳам ёшлар тарбияси билан боғлиқ бўлган муаммоли масалалар тўғрисида фикр юритдилар.

— Агар Қорахтой халқи оч бўлса район ҳам оч, тўқ бўлса район ҳам тўқ бўлади, — деди сўзга чиққан халқ депутатлари район Кенгашининг раиси, район партия қўмитасининг биринчи котиби С. Балашов. — Бинобарин районимиз иқтисодининг ривожланиши ҳам кўп жиҳатдан қорахтойликлар меҳнатига, уларнинг жамиятда тутган ўрнига, уларнинг аҳлоқи ва руҳиятига боғлиқ. Соғлом турмуш бўлмас экан қишлоқда ёшлар аҳлоқини тузатиб бўлмайди. Барча отахонлар, ҳурматли кексалар, депутатлар, маҳаллаларнинг оқсоқоллари ёшларни эътиқодли қилиб тарбиялаш чораларини кўришлари зарур. Халқимизга хос бўлган орият, номус, уят ва андиша деган қадриятлар ёшлар онгига сингдирилиши керак. Бунинг учун ҳар бир қария, ҳар бир депутат, ҳар бир фаол ишчининг, айниқса, коммунистлар, педагоглар масъулиятини оширайлик...

Йиғилишда ёшлар тарбияси билан боғлиқ муаммоларни ҳал этишга қаратилган тадбир ва қарор қабул қилинди.

М. ҚАЮМОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

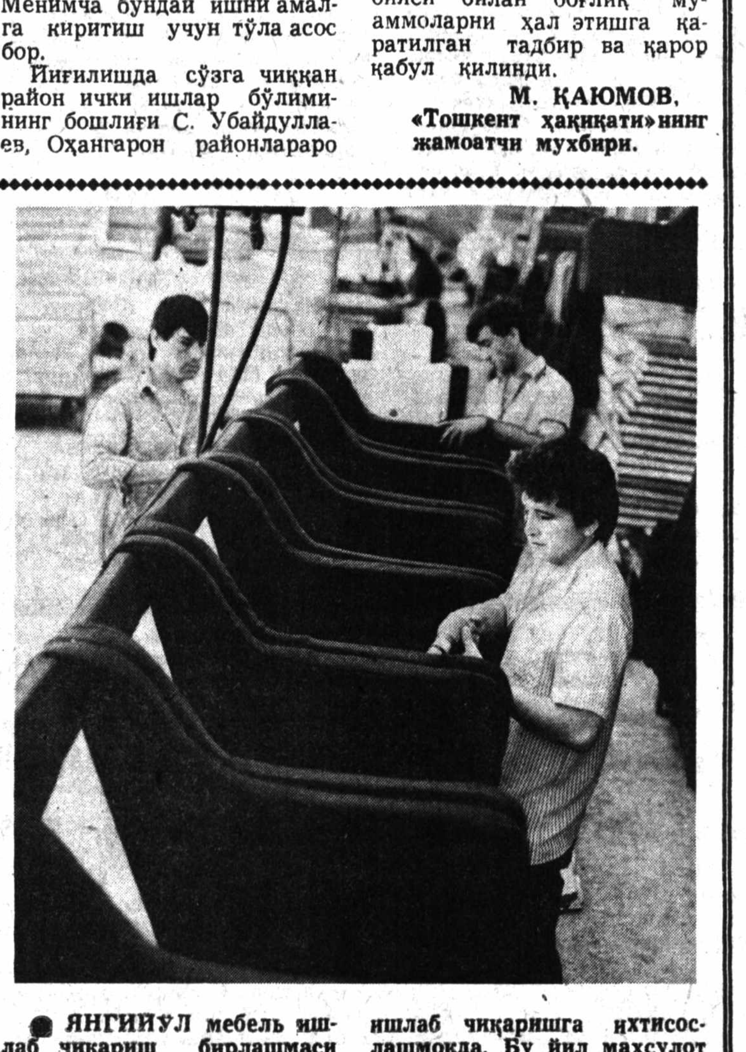

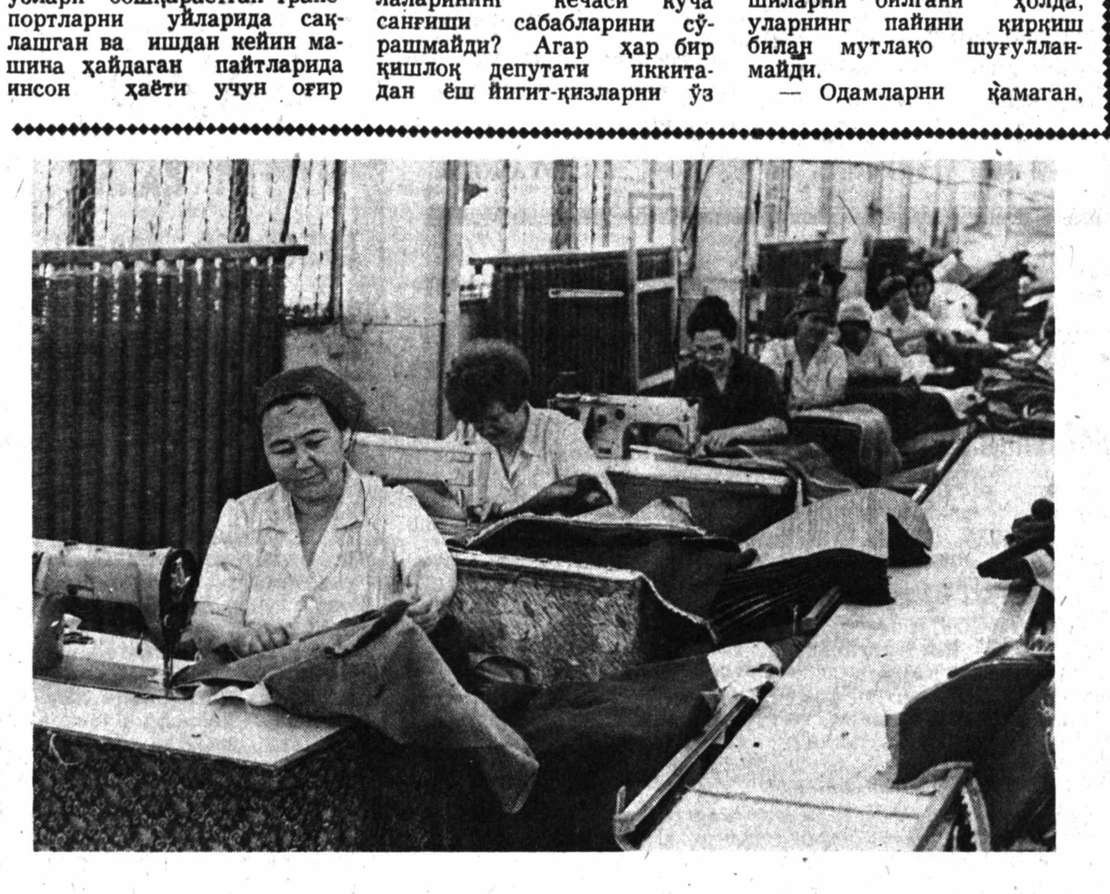

● ЯНГИЙЎЛ мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ярим йилликни муваффақиятли якунлади. Шу давр давомида режадагидан ташқари 5,5 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот буюртмачиларга етказиб берилди. Корхона болаларга мўлжалланган ва юмшоқ мебель ишлаб чиқаришга ихтисослашмоқда. Бу йил маҳсулот турлари юз фоиз янгиланди. Шу билан боғлиқ ҳолда цехлар реконструкция қилинди. Суратларда: креслолар ишлаб чиқариш (ўнгда) ва тикув цехларида.
Сураткаш Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзТАГ).

МЕТАЛЛ ПАРЧАЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

УВОЛ ҚИЛМАНГ

Касбим тақозоси билан Оҳангарон ноҳияси ва Оҳангарон шаҳридаги хўжалик ва ташкилотларда бўлганимда, тоғ-тоғ бўлиб уюлиб ётган металл парчаларини кўраман. Жаҳонда ҳеч бир мамлакат бизчалик бундай металл исрофгарчилигига йўл қўймаса керак. Ўйлаб кўринг, мамлакатимизда ўнлаб металлургия заводлари куну тун металл ишлаб чиқараяпти. Лекин ҳануз металл етишмайди. Жумҳуриятдаги юзлаб қишлоқлар аҳолиси кўп жиҳатдан қувурлар йўқлиги сабабли газ, сув таъминотидан маҳрум бўлишмоқда. Тўғри, яқинда Бекобод металлургия заводи темир қувурлар ишлаб чиқара бошлади. Ҳали биз бу қувурларни кўрганимиз йўқ, лекин Бекобод металлургларининг асосий хом ашёси биз йиғиб топширадиган металл-лом эканлигини яхши биламиз

— Бизнинг Оҳангарон шаҳридаги участкамизда олти минг тонна металл уюлиб ётибди, —дейди вилоят «Вторчермет» ижара корхонасининг Оҳангарон шаҳридаги участка бошлиғи Тоҳир Нурчаев. — Уни вагонларга юклаш учун кранлар ҳам, вагонлар ҳам етишмайди...

— Ишчиларнинг ойлиги ўртача атиги 120 сўм, — деди сўзини давом эттириб Тоҳир. — Бу билан оила боқиб бўладими? Ҳали ҳам шуларга раҳмат. Бошқа одам бўлганида қочиб кетарди.

Участкада 21 киши ишлайди. Ойига бу ерда минг тоннага яқин металл-лом юкланади. Кўпроқ ортиш учун вагон ва юкловчи транспорт йўқ. Участкага турли ноҳиялардан металл-лом келиб турибди. Бу ҳам бўлса, тарғибот-ташвиқот орқали. Ахир оддий металл-лом бир тоннасининг баҳоси 32 сўм 10 тийин туради. Тоҳир Нурчаевнинг фикрича, металл-лом нархи оширилса, унинг миқдори ҳам, сифати ҳам ошади. Участкага келтириладиган металл парчалари қирқиб бўлиниши, узунлиги бир метрдан ошмаслиги лозим. Айрим хўжаликлар бу қоидага риоя қилмайди. Бу ҳам ортиқча иш бўлади бизга.

Участкада ярим йиллик режа 150 фоиз бажарилди. Айниқса, «БЛКЕИ 50 йиллиги», «Ғаллақудуқ», «Оҳангарон» давлат хўжаликлари, «Дўстлик» ижара жамоаси металл топширишда пешқадам. Бироқ ноҳия сув хўжалиги, 97-механизациялашган кўчма колоннада бу иш суст бормоқда.

О. ХУШНАЗАРЗОДА.

• *Қўйчилик—маъмурчилик*

ЧЎЛДА ФИДОЙИ ОДАМЛАР ИШЛАЙДИ

БИЗ чўлга отланган кунимиз эрталабдан бошлаб ҳаво қиздира бошлаган эди. Саратон саратонлигини қилмоқда. Қуёш атрофга олов селини пуркаётганди. Шундай пайтда — жазирама чўлда ишлашнинг ўзи бўладими? Мард, фидойи, ўзидан кўра кўпроқ элини, халқининг ризқ-рўзини ўйлайдиган одамларгина чўлнинг ҳар хил инжиқликлари-ю, жазирамасига бардош берадилар.

Ана шу хаёллар билан қир-адирлар, сойлар оша ниҳоят «Ленин йўли» жамоа хўжалиги чўпонлари манзилгоҳига етиб келдик. Бу манзилгоҳ атрофи бийдай дашт, чўлнинг қоқ ўртасида тепаликка жойлашган бўлиб, уч-тўрт хонадан иборат мўъжазгина «меҳмонхона» эди. Унинг олдида бинойидек томорқаси ҳам бор. Дарахтлар кўкариб турибди. Сабзавот ўсаяпти. Айтишларига қараганда машинада сув ташиб, кўчат экиб, кўкартиришибди. Ҳарна бўлаяпти-да! Жазирама иссиқда асқотяпти. Шу пайт сув ортган катта машина келиб қолди. Шофёр чаққонлик билан машина рулини, томорқа томон бурди ва шланг ёрдамида экинларга сув қуя бошлади.

Кўп ўтмай устига сомон ортилган машиналар ҳам етиб келиб, меҳмонхона олдида тўхтади.

Чўпонлар билан суҳбатлашиб ўтирган Аббос ака хурсанд бўлиб кетди.

— Баракалла, раҳмат, йигитлар, — деди у. — Хашак ортиб келган колхозчиларни чойга таклиф қилди. Мириқиб чой ичишди улар. Энди кун қизиб кетмасдан бир ғайрат қилсаларинг, — деди ферма мудири. — Кейин иссиқда дам оласизлар. Ёши анчага бориб қолган, баланд бўйли, елкадор, боқишлари тийрак ва сергак, ҳаётнинг аччиқ-чучугини обдан тотиб кўрган бу одамга қарар эканман, колхоз раиси Сиддиқ Муҳаммаджоновнинг ҳисобот йиғилишида айтган гаплари ёдимга тушди.

— Мен чорвадорларимнинг меҳнатидан хурсандман. Айниқса, мутахассислардан кўнглим тўқ. Қўйчилик фермамиз ҳам оёққа туриб қолди, — деганди у.

Ўшанда раис қўйчилик фермасига тажрибали чорвадор Аббосхўжа Бакиров мудир қилиб тайинлангач, ишлар анча юришиб кетганини айтиб, миннатдорчилик билдирганди.

Бу бежиз эмас экан. Бундан бир-икки йил илгари хўжаликнинг Келес массивидаги қўйчилик фермасида бор-йўғи 500—600 қўй боқилаётган бўлса, ҳозир уларнинг сони 1200 дан ошиб кетди. Бу йилги натижалар, айниқса, яхши бўлди. Ҳар юз бош совлиқдан 107 тадан қўзи олинди. Бош чўпон Абдуқодир Доржонов, чўпонлардан Ўринбой Жўлдиқораевларнинг фидокорона меҳнатлари туфайли шундай натижаларга эришилмоқда.

Туғилган қўзиларни тўла-тўкис сақлаб қолиш, урғочиларини эса алоҳида парвариш қилишга катта эътибор берилянти. 1992 йилга бориб қўйлар бош сонини кам деганда 2000 га етказиш учун кураш бораётир.

Бунинг учун зарур тадбирлар амалга оширилаётир. Энг биринчи навбатда озуқа базасини мустаҳкамлашга эътибор берилаётир. Шу мақсадда хашак жамғаришга эрта киришилди. Хўжалик бошқарувининг қарори билан чўлда ем-хашак тайёрлашни жадаллаштириш учун тафтиш комиссиясининг раиси Ҳамидулла Носиров бошлиқ махсус бригада тузилди. Бу бригадага ихтиёрий равишда колхозчилардан 22 киши аъзо бўлиб кирди. Ҳозир улар қизғин меҳнат қилмоқдалар. Сариоғоч районининг «Дарвоза» совхози билан ўзаро шартнома тузилган. Бу шартномага мувофиқ уларга мева-чева, сабзавот маҳсулотлари етказиб берилади. Улар эса шу ҳисобга сомон беришади. Ҳозир ҳар куни 2—3 та машинада сомон ташиб келтирмоқдалар.

Президентнинг қарорига биноан ҳар бир колхозчи хонадонига 150 килограммдан буғдой, шунингдек ҳаммаси бўлиб, 20 тонна сомон, 20 тонна хашак тарқатишга аҳд қилинган эди. Хашак тайёрловчиларнинг ғайрати туфайли ваъданинг уддасидан чиқиш мумкин бўлаяпти. Айниқса, Собир Эргашев, Тоҳир Абдураҳмонов, Абдуҳолиқ Ҳакимов, Зоир Зокиров, Шорустам Турсунов, Нурулла Омонбоев каби колхозчилар хашак жамғаришда жонбозлик кўрсатмоқдалар.

— Хашакни икки йилга етадиган қилиб ғамлаб оламиз, — дейди Аббос ака. — Ҳозирги кунда саратондан қўй-қўзиларни беталофат олиб чиқиш ҳам муҳимдир. Чунки айрим кунлари салқинда 45 даража иссиқ бўлаяпти. Ишни ана шу вазиятни ҳисобга олган ҳолда ташкил этаяпмиз. Ҳар бир қўй-қўзи алоҳида назоратда. Нимжонлари, касалмандлари алоҳида ажратилган. Уларни ем бериб боқаяпмиз. Фақатгина қудуқнинг муздек сувини ичираяпмиз. Шундай қилмасак бўлмайди. Чилла тугагач, умумий подага қўшиб, яйловда боқамиз.

Тошкент районининг «Ленин йўли» жамоа хўжалиги чўпонлари Келес массиви яйловларида айни кунларда ана шундай фидойилик кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар.

Н. ИСАЕВ.

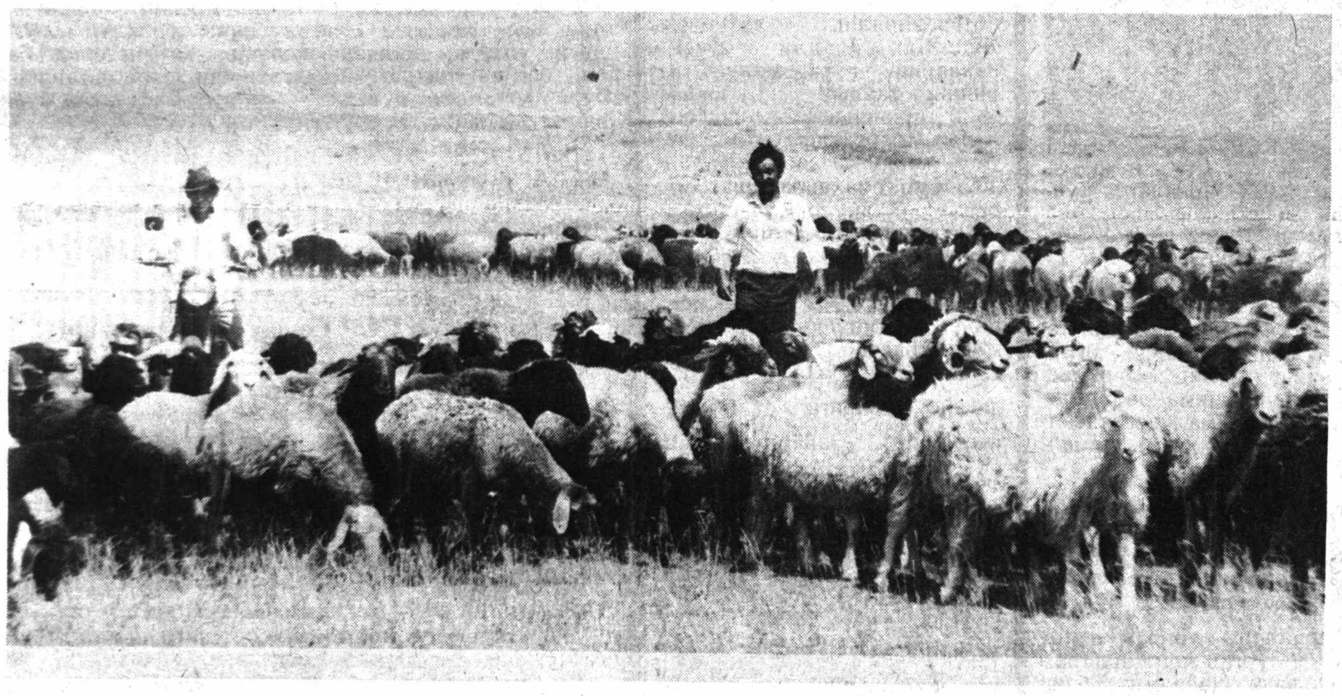

СУРАТЛАРДА: (юқоридан пастга) қўйчилик фермаси мудири Ўзбекистонда хизмат кўрсатган чорвадор Аббосхўжа Бакиров жамоа хўжалиги тафтиш комиссияси раиси Ҳамидулла Носиров билан. Хашак тайёрлаш пайти.

А. АБАЛЯН суратга олган.

НИҚОБ ЙИРТИЛДИ

ЁШЛАР ўртасида кундан-кунга безорилик, қаллоблик, бузуқчилик кўпайиб бормоқда. Бундай иллатларнинг ортиб боришидаги асосий сабаблардан бири — одамлар орасида ишончнинг сусайиб, унинг ўрнига ёлғоннинг ниҳоятда газак олиб кетиши бўлаётир.

Ёзувчи Тўлқин шу мавзуда «Ниқоб йиртилди» номли қисса ёзиб тугатди. Азиз муштарий! Бугун Сизнинг эътиборингизга шу асарнинг бир бобини тавсия этамиз.

БУ ВОҚЕАГА энг аввало Нуртойнинг дўсти билан мардикор бозорига бориши сабаб бўлди. У ҳуқуқшунос бўлиш орзусида Чимкент вилоятидан Тошкентга келди-ю, бироқ олий даргоҳ остонасига яқинлаша олмади. Ҳужжатларини топширолмади, ундан икки йиллик иш стажи сўрашди. Биринчи марта шу ерда ноҳақликни кўрди. У тенгилар қанақадир йўллар билан ҳеч қанақа стажсиз ҳужжат топширардилар. Кейинроқ билса, катта-катта пул ҳисобига экан бу гаплар. Унда эса хемири ҳам йўқ. Онаси бериб юборган уч-тўрт сўми билан амаллаб кунини ўтказиб юрибди. Аммо уйга қайтишга ҳеч-ҳеч рағбати йўқ...

Отаси аварияда вафот этгач, уйдан ҳузур-ҳаловат йўқолди. Уч-тўрт йил ўтгач, онаси янги турмуш қурди-ю, аҳвол яна ҳам оғирлашди. Ўгай ота Нуртойни ёмон кўрар, ўтирса ўпоқ, турса сўпоқ дерди. Ундан қутулишнинг йўлларини излар эди. Нуртой бу аҳволни аниқ билиб турса ҳам, тишини тишига қўйиб яшашга мажбур эди. Бир амаллаб ўнинчини тугатди-ю, ўқиш баҳона уйини тарк этди. Ўгай ота уни кузатмади ҳам. Муштипар она эса йўлга отланган юпунгина ўғлини бағрига босиб, тишининг кавагида асраб юрган уч-тўрт сўмини боласининг чўнтагига солар экан:

— Ўғлим, хафа бўлма, ҳаёт ўзи шунақа экан. Начора, қаерда бўлсанг бошинг тошдан бўлсин. Омон-эсон ўқишга кириб ол, ғариб онангни унутмасанг бўлгани, деб кўз ёши қилди.

Нуртой ҳужжатларини топшира олмагач, ғам алам тўла уйига қайтишни ўйлагани йўқ. Тошкентда қолмоқчи, бирор ишга кириб, кунини амаллаб ўтказиб туришни ният қилди. Ўзига ўхшаган бир бола билан Эски шаҳардаги пастқам уйлардан бир хонани ялиниб-ёлвориб ижарага олишди.

Нуртой уч-тўрт кун ўзига яраша иш қидирди. Аммо иш ўлгур ҳам ҳадеганда топила қолмади. Навбатдаги қидиришдан чарчаб-ҳориб, ўлгудай очиқиб кулбасига қайтди. Ҳамхонаси термизлик Бердивой ҳали қайтмаган экан. Чойнакдаги кеча дамланган, аммо ичилмай қолиб кетган совуқ чойдан пиёлага тўлдириб қуйди-да, токчадаги қотиб ётган бурда нонни унга ботирди. Нон жуда қотиб кетган экан, ҳадеганда ивийвермади. «Ҳа, майли!» деди-да, маржондек тишлари билан қаттиқ нонни чайнай бошлади. Шу пайт Бердивой келиб қолди. Бобосидан ҳайитлик олган боладай хурсанд эди у. Нуртойнинг бироз жаҳли чиққандай бўлди:

— Ҳа, намунча лотереясига «Волга» чиққандай хурсандсан? — сўради у. — Ундан кўра ке, нонхўрлик қилайлик.

— Эй, Нуртой, дўстим, роса тўқман. Тўйиб палов едим. Юмуш топдим, ишлаб келаяпман. Уч-тўрт соат ишлаб бир ҳафталик пул олдим, йигирма беш, мана... — Бердивой стол устига бир даста уч сўмлик ташлади. — Эртага сени ҳам олиб бораман. Асосий ишни топгунча, уч-тўрт кун мазза қиламиз.

— Қанақа иш? — қизиқди Нуртой.

— Оғайни, узумини егину, боғини суриштирма. Мардикорлик. Шу дегин, Чорсудан ўтиб кетаётсам ўрта яшар бир киши менга яқинлашиб:

— Ҳой, бола, ишлайсанми? — деб сўраб қолди.

— Майли, — деб жавоб бердим. — Қанақа иш ўзи?

— Ер чопасан, — деди у киши. Хурсанд бўлиб кетдим. Ахир бутун болалигим ер чопиш билан ўтган, оғайни. Тупроқ ҳидини жуда яхши кўраман. Ўша кишига эргашиб кетавердим. Уйи шаҳар чеккасида экан. Кафтдеккина ҳовлиси бор. Шуни ҳам ўзи чопмай мени бошлаб борибди. Ўзи қайсидир илм даргоҳининг домласи экан, оғзидан гуллаб қолди. Ҳовлини уч-тўрт соат ичида боплаб чопиб бердим. Домла хурсанд бўлиб, менинг ҳол-аҳволимни сўраб-суриштирди. Бор воқеани билгач, «уйга келиб тур, ўқишингга ёрдам бераман!» деб қолди. Сени ҳам бирга олиб бораман. Келишдикми?

• *Сиёҳи қуримаган сатрлар*

Нуртой ҳамхонасининг гапларини тинглар экан, бир дақиқа ўйланиб қолди. У мактабда ўқиб юрганида «мардикор» сўзини ҳақорат деб тушунарди... Энди эса... ўзи мардикорликка бориши керак.

— Қандай бўларкин, кўрганлар нима деркин? — деди хижолатомуз оҳангда.

— Ҳар хил мулоҳазангни қўйсанг-чи, кимнингдир ҳожатини чиқарсак ёмонми? — деди ақллилик билан Бердивой. — Юр, ҳозир «Анҳор»га бориб овқатланиб келамиз. Эртага вақтлироқ туриб, Чорсуга борамиз. Келишдикми? Уч-тўрт сўм ёнимизда бўлса, кейин доимий иш ҳам топилиб қолар...

Улар хона эшигини қулфламаёқ «Анҳор» сари йўл олдилар. Бердивой эшилиб кетиб, лағмон олдидан икки шиша пиво ҳам топиб келди. Мазза қилиб овқатланишди, мазза қилиб суҳбатлашишди. Хоналарига қайтганларида кун кеч бўлиб, қоронғу тушиб қолганди. Йиғма каравотда узоқ суҳбатлашиб ётдилар. Қай вақтда уйқуга кетганларини иккови ҳам билолмай қолишди, Бердивойнинг қулоғида Нуртойнинг шу гаплари қолди:

— Ҳаётда ғирром одамлар жуда кўп, улар сени, мени ҳаммамизни алдаб яшайди. Улар ўз манфаатларидан бўлак ҳеч нарсани ўйлашмайди. Шундайларни кўрсам, ғажиб ташлагим келади. Начора, кучим етмайди. Тошкентда ҳар қадамда шунақа одамларни кўряпман. Инсофли, виждонли одамни деярли учратмадим...

Бердивой пишиллаб ухлар, Нуртойнинг кейинги гапларини эшитмас ҳам эди. Нуртой ҳам тоқили томга бир зум тикилиб ётди-да, сўнгра ухлаб қолди. Эрталаб Бердивойнинг:

— Тур, оғайни, — деганидан кейин кўзларини очди.

Иккови апил-тапил юз қўлларини ювдилар-да, чой ҳам ичмай Чорсуга югурдилар. Бекатдан наридаги катта сайхонлик тўла одам эди. Улар гўё ярим тундаёқ бу ерга келиб олганга ўхшардилар. Йигитчалар ҳам улар сафига бориб қўшилдилар. Қўшилдилар-у, нимадандир ор қилгандай сал четкада турардилар.

Тўп ичида улар каби ёшлар камроқ, аксари тўпланганлар ўрта яшар кишилар эди. Шу пайт оқ «Жигули»дан пакана, қориндор бир киши тушди-да, ҳеч кимга қарамай икки йигитча томон кела бошлади.

— Бизга харидор келяпти, қара! — деб Нуртойни туртди Бердивой. — Жуда зўр-ку!

Нуртой жавоб беришга улгурмаёқ қориндор улар ёнида пайдо бўлди:

— Ишлайсанми, ҳой, тирранчалар? — деб сўради болаларни майна қилган оҳангда.

— Ишлаймиз, ўртоқ министр? — деб жавоб берди Бердивой «харидор»га. — Қанақа иш ўзи, хўжайин?

— Ҳовлига гул эккан-ман. Шуни ўт босиб кетибди, қиртишлаб юлиш зарур, — деди «хўжайин».

— Боплаймиз. Қанча берасиз? — муомалани Бердивой қиларди. Нуртой эса иймaниб жим турарди.

— Ҳар бирингга ўн сўмдан бераман, қани юрларинг, — деди «хўжайин» буйруқ оҳангида.

— Йўқ, бўлмайди. Бизларни ёш бола деб ўйлаяпсиз, шекилли. Анави амакилардан сўранг, неча сўмга боришаркин, — деди Бердивой жаҳл аралаш. «Харидор» қорнини силкитиб-силкитиб кулди-да:

— Ҳа, майли, яна беш сўлкавой қўшдим, — деди.

Болалар яна кўнишмади. Қориндор бошқа одамлар олдига ўтмас, чамаси уйидаги ишни шу икки болага дўндириб берадигандек эди. Қийиша-қийиша ҳар бирига йигирма беш сўмдан ваъда қилди-да, уларни машинаси сари бошлади.

«Жигули» елдек учиб кетди. Йўл-йўлакай қориндор «хўжайин» болаларга ишонмай тўнғиллади:

— Ишни тоза қиласанлар. Агар чала қилсанглар, бир тийин ҳам бермайман! — Бу гап Нуртойнинг нафсониятига тегиб кетди. Начора? Тилини тишлади. Бир хаёли шу олифтани боплаб туширгиси ҳам келди. Лекин... майли, чидайди. Чидашга мажбур. Чидамаса оч қолиши ҳам мумкин...

Машина ғийқиллаб катта дарвоза олдида тўхтади. «Хўжайин» чой ичиб олишни ҳам насия қилиб, болалар қўлига кетмон билан ўроқ тутқазди.

— Биринг ўрасан, биринг чопасан. Шунда иш тезроқ бўлади!

— «Хўжайин», чой-пой ҳам бўладими? — сўраб қолди Нуртой.

«Хўжайин» аввалига Нуртойнинг гапини эшитмаганга олди-да, бироздан сўнг шундай деб тўнғиллади:

— Аввал ишни бошлаларинг. Олдиндан чой ичиш нимаси?! Кексаларга ўхшаб чой дейсанлар-а?!

Буюрилган иш олдинига енгилдай туюлган эди. Болалар сал ишлашгач, билдиларки, юмуш машаққатли экан. Ҳовли тошлоқ эди, ҳар қадамда гуручдаги курмак каби тош чиқар, кетмон қарсиллаб кетарди. Ўт-ни ўриш ҳам жуда оғир эди. Иккала бола ҳам бақувват бўлганлари учун индамай ишлашарди. Аммо эрталаб чой ичмаганлари таъсир этиб, қилаётган ишлари аста-секин сусайиб борарди. «Хўжайин» эса ҳали-вери чой-нон берадиганга ўхшамасди. Шундай бўлса ҳам болалар астойдил, кучларини аямай ишлашарди. «Оч қоринга саримсоқ пиёз», деганларидай Нуртой икки-уч марта крандан муздай сув ичиб келди. Кун пешиндан оққандагина айвонда кеннойи кўринди. Эндигина ноз уйқудан турганлиги шундоққина билиниб турарди. У керишаётганда ортида «хўжайин» кўринди. У жиндай отиб олган, шекилли, болалар олдида уялишни ҳам унутиб қўйиб, хотинини қучоқлаб ўпа бошлади.

— Вой, ўлинг, топган жойизни қаранг-а! — деди нозланиб.

— Ану тирранчаларга у-бу қилиб беринг. Яна очидан тиришиб қолишмасин! — деди эр ҳамон хотинини қўйиб юбормай.

— Қозонда кечаги мошхўрда турибди. Ўзингиз иситиб бера қолинг. Менинг бошим оғриб турибди.

«Хўжайин» ошхонага кириб кетди. Унинг ортидан кеннойи баралла гапириб қолди:

— Эржон, милициядаги жиянингизга қўнғироқ қилинг, эркатойингиз кеча кетганича ҳали қайтгани йўқ. Яна бирор ҳунар кўрсатиб, милицияга тушиб қолган бўлмасин.

... Мардикорлар илиқ мошхўрдани бир зумда хўриллатиб ичиб бўлдилар.

— Берса яна бир коса ичардим, — деди ҳазил аралаш Бердивой. Нуртой ҳам ҳазилга ҳазил аралаш:

— Намунча шошмасанг, кеннойи ош дамлаяпти, — деб жавоб берди.

«Хўжайин»нинг даккаси билан улар яна ишга тушдилар. Кеннойи ётоқхонасига кириб магнитофон қўйди, шекилли, ҳозир эл оғзига тушган ёш қўшиқчининг элакда турмайдиган ҳазил-ҳузуллари янгради. Бу гаплардан кеннойининг маза қилиб кулиши хона ичидан бўлса ҳам эшитилиб турарди. «Хўжайин» лопиллаб ўша хонага кириб кетди. Кейин кеннойининг:

— Вой ўлай, куппа-кундуз куни-я?! — деган овози эшитилди.

Магнитофон овози янада баландлашди. Энди ҳазил-ҳузул гапларни хонанданинг қўшиғи давом эттирарди:

Дўлана, дўлана, тоғда ўсган дўлана...

— Энди ҳеч ҳам мардикорликка келмайман. Пичоқ келиб ҳалқумимга тақалди. Начора, бугунча чидайман. Бунақанги виждонсиз кишилар билан энди бошқачароқ гаплашаман, мана кўрасан! — деди Нуртой рўмолчасига манглайидаги терларини артар экан.

— Мен ҳам бунақа бўлишини асло ўйламаган эдим. Мана, бунақанги бойваччалар ҳам бор экан-а! — Нуртойнинг гапларини Бердивой тасдиқлади. — Майли, қурилишми, заводми, ўзимизга лойиқ иш топилиб қолар.

Улар қош қорайгунча ишладилар. Крандан юз-кўзларини ювиб, дастрўмолларига артиндилар. Кеннойи сочиқ ҳам бермади. Кечки овқат ҳам насия бўлди. Бунинг устига хўжайин:

— Жуда дангаса бола экансанлар. Беш сўмдан кам бераман, — деб туриб олди. Қирқига чидаган Нуртой қирқ бирига чидай олмади. «Хўжайин»нинг ёқасидан олди:

— Номард, виждонсиз. Бир уриб чалпак қилиб ташлайми?

«Хўжайин»нинг савлати катта бўлса ҳам юраги йўқ экан, Нуртойнинг важоҳатидан қўрқиб кетиб:

— Ҳазиллашдим, ука! Ёқамни қўйиб юбор. Мана ўн сўминг! — деди. Бердивойнинг кафтидаги пул устига яна битта ўнталикни ташлади. — Раҳмат, энди кетларинг!

Итдай чарчаган икки ўртоқ мардикорликнинг биринчи куниёқ оёқларини зўрға судраб, икки тавақали катта эшикдан амаллаб чиқиб кетдилар. Яхшиямки уларни эшик қисиб қолмади. Уларнинг назарларида бу темир эшик ҳам икки ўспиринни камситаётгандек эди. Кўчага чиқиб енгил нафас олдилару қадамларини тезлатдилар. Аммо Нуртойнинг кайфияти ҳали-вери кўтариладиганга ўхшамасди. У трамвай бекатигача жим борди. Узоқдан трамвай кўрингандагина:

— Хайрият-ей, — деб юборди.

ТЎЛҚИН.

АГАР МАМЛАКАТГА ҚОПҚОҚ ЁПИЛСА...

Жаҳоннинг кўпгина мамлакатлари углерод икки оксидини миллий ҳаво чегаралари ташқарисига чиқариб юбормаса бўғилиб қоларди. Финляндиядаги атроф-муҳит ва сув ресурсларини муҳофаза қилиш бўйича илмгоҳ мутахассисларининг олиб борган тадқиқотлари шундан очиқ далолат бериб турибди.

Сайёрамиз атмосфераси «иссиқхона самараси» деб номланган газлар катта миқдорининг ҳавога чиқарилиши назарда тутилса у ҳақиқатан узоқ вақт чидашини намойиш қиляпти. Фин экологлари афтидан анча мавҳум масала билан, яъни жаҳондаги мамлакатларнинг ҳаво кенглигини ҳеч нарса ўтказмайдиган қопқоқ билан ёпилса нима бўлишини аниқлаш билан шуғулланишга аҳд қилдилар. Қанча «чиқарган бўлсанг» ҳаммаси ўзингники. У ёки бу давлат ўз миллий «атмосфераси»даги углерод иккиоксиди миқдорини қанча вақтда икки баравар кўпайтираолади. Ҳисоб-китоблар натижаси асосан Оврўпа мамлакатлари олдинда бўлишини кўрсатди. Бу газ миқдори Бельгияда 9 ой давомида, Нидерландияда бир ярим йилда, Германияда бир йилу 8 ойда, Люксембургда 1 йилу 9 ойда, Японияда 2 йилда икки баравар кўпаяди. Бу рўйхатда кейинги ўринларни Буюк Британия, Жанубий Корея, Чехословакия, Дония эгаллайди, «ўнлик»нинг охирида Польша (3 йилу 8 ойда икки баравар кўпаяди) туради. Донияни ҳисобга олмаганда Шимолий Оврўпа мамлакатларида вазият бирмунча дуруст. Финляндияда бу жараён 20 йил, Швецияда 32 йил, Норвегияда эса 48 йил давом этади.

Энергияни энг кўп истеъмол қиладиган Америка Қўшма Штатлари ҳавосида углерод иккиоксиди миқдори 10 йилдан кейин, Совет Иттифоқида 34 йилдан кейин икки баравар кўпаяди фақат австралияликлар анча соф ҳавога эга бўлишлари мумкин. Бу ерда газнинг икки баравар кўпайиши учун деярли 200 йил керак бўлади.

Шуни одилона айтиш керакки, бу рақамлар масалан, Бельгия аҳоли жон боши ҳисобига бошқа саноати ривожланган мамлакатларга нисбатан кўпроқ ифлос ҳаводан «нафас олади» деган гап эмас. Кўп нарса миллий ҳудудларнинг кенглиги ва аҳолининг зич яшашига ҳам боғлиқ. Масала бошқачароқ қўйилса, яъни қайси ҳудуд кенглигида ҳар бир киши ҳисобига углерод иккиоксиди миқдори икки баравар кўпайиши ҳисобга олинса манзара ўзгаради. Шундай бўлса америкалик «олдинда» боради, у бир йилда 3,9 квадрат километр участкадаги газ миқдорини икки баравар кўпайтиради. Бу кўрсаткич пасайиб бориши бўйича кейинги ўринларни Буркина-Фассо, Финляндия, Эквадор, Колумбия, ЧСФР, Австрия, Болгария, Германия ва Канада аҳолиси эгаллайди.

Агар саноат инқилоби бошлангандан кейин ўтган 130 йил давомида атмосферага чиқарилган чиқиндилар ҳажмлари ҳисобланадиган бўлса шу давр ичида АҚШ Ер атмосферасининг 48,4 миллион квадрат километр ҳудудини, Совет Иттифоқи 22 миллион квадрат километрини ифлослантирган. Бу соҳада ўнта олдиндаги мамлакатлар сафига Германия, Буюк Британия, Хитой, Ҳиндистон, Канада, Япония, Франция ва Бразилия киради. Солиштирма таҳлил шуни кўрсатадики, СССР, Хитой, Канада ва Бразилия аҳолиси ўз ҳудудларида «газ ҳужуми»га бардош бера олишлари мумкин, буни Буюк Британия ҳақида айтиб бўлмайди, у 130 йил давомида миллий ҳудуди устидаги ҳаво кенглиги учун мақбул бўлган миқдордагидан 45 баравар ошириб юборди. Германияда бу — ошиқлик 32 баравардир. АҚШдан чиққан газ булути бутун Янги Дунё бўйлаб тарқалишга улгуриб бўлди.

Ҳозирги вақтда Ер атмосферасидаги углерод иккиоксиди миқдори 160 минг йил давомида энг юқори чўққисига етди. Инсоният ривожланишининг саноат даври деб аталмиш вақтига кўпайишнинг 25 фоизи тўғри келади. Ваҳоланки, газ чиқиндиларининг қатор бошқа турлари ҳам бор-ку. Масалан, энергия ҳосил қилиш даврида унга қўшилиб пайдо бўладиган метан миқдори ҳаво кенглигида индустрия давригача бўлганидан икки баравар кўпайди. Ҳаво уммонида атмосфера қатламига фожиали таъсир этувчи фреоннинг йиғилиши ташвиш туғдиряпти.

Маълумки, газларнинг тўпланиши «парник самараси»ни юзага келтиради, бу ерда ҳароратнинг муттасил ортишига олиб келади. Ҳозирги вақтдаёқ юқори кенгликлардан йилнинг барча мавсумлари давомида ёғингарчилик миқдорининг кўпайиши кузатиляпти. Олимларнинг тахмин қилишича, курраи заминда ҳароратнинг ошиши шу аср охирига бориб уммонда сув сатҳининг 30 сантиметрдан бир метргача кўтарилишига олиб келиши мумкин. Тропик бўронлар ва сув тўлқинлари таъсирининг жўғрофияси анча кенгаяди. Қисқаси, атмосферага газнинг тарқалишига қарши кураш муаммоси ҳақиқатан ҳам сайёравий хусусиятга эга бўлмоғи лозим.

В. ИЛЬЯШЕВИЧ,
(ИАН).

БУЛАР СИЗДАН МИННАТДОР

ҲАММАГА БИРДЕК

ДУНЁДА шундай ажойиб инсонлар бўладики, улар ҳаётда фақатгина яхшилик қилиш учун яшайдилар. Тиббиёт оламида ҳам бундай жонкуярлар жуда кўп. Улардан бири 16-шаҳар касалхонаси жарроҳлик бўлими ҳамшираси Муаттар Қорабоевадир. Беморлардан ўз самимийлигини, меҳр-муҳаббатини, мулойимлигини аямайдиган бу опанинг шифохонага келишини касаллар орзиқиб кутишади. Ҳатто энг кичик илтимослар ҳам унинг назаридан четда қолмайди, аксинча, яна қандай ёрдам берай, деган савол билан ҳар бир хонадан тез-тез хабар олиб туради. «Назаримда, бизнинг вазифамиз одамларга бемор деб қарашдангина иборат эмас. Шунинг учун ҳам ташрифчиларни ўз қадрдонларимдек кўраман», — дейди Муаттар опа.

Ўз касбига садоқатли ҳамширадан беморлар ҳам, унинг ҳамкасблари ҳам миннатдор.

Н. ҚЎШОҚБОЕВА.

БАДИИЙ ҲАВАСКОРЛАРНИНГ КЎРИК-ТАНЛОВИ

Ғолиблар билан таништирамиз

Яхши қўшиқ, ёқимли куй, жозибали, маънодор рақс албатта, инсон юрагига йўл топади. Ўзининг мафтункорлиги билан томошабин ёки тингловчини ром этади.

Кейинги йилларда санъатимизнинг анча унутиб қўйилган турларидан бири — катта ашула бугунги кунда яна ўзининг маҳоратли ижрочиси, севимли тингловчисига эга бўлиб бормоқда.

Яқинда вилоят ижроия қўмитаси маданият бошқармасининг халқ ижоди ва маданий-оқартув ишлари илмий-услубият маркази хайрли ишга қўл урди. Улар ташаббуси билан Коммунистик район «Ленинский путь» жамоа хўжалигининг Маданият уйида оилавий бадиий ҳаваскорлик дасталари ҳамда катта ашула ижрочиларининг кўрик-танлови ўтказилди. Унда вилоятимизнинг кўплаб шаҳар ва районларидан ташриф буюрган ҳаваскорлар иштирок этишди.

Кўрик-танловни биринчи бўлиб Ғалаба районидан келган Собит Налибоев бошчилигидаги «Томоша» оилавий вокал-чолғу дастаси бошлаб берди. Қозоқ халқ қўшиқларининг замонавий руҳда ўйноқи мусиқаларга мослаб ижро этилиши кўпчиликка манзур бўлди. Сўнгра саҳнага вилоят Ленин комсомоли мукофоти совриндори «Паркент гуллари» ашула ва рақс дастаси аъзолари таклиф этилди. Фурқат ғазали билан Тиллавой Солиев ҳамда Эргаш Дадаевлар ижро этган «Оҳ ким раҳм айламас» қўшиғини тингловчилар давомли қарсаклар билан олқишлашди.

Коммунистик районидан Шоира Тешабоева, Марат Қурбонов оила аъзолари, Оққўрғон районидан Сарвар Исақулов, Оҳангарон районидан Тожиқул Жамаевлар ҳам катта ашулаларни маҳорат билан ижро этишди.

Ҳакамлар ҳайъати аъзолари — вилоят ижроия қўмитаси Маданият бошқармаси бошлиғининг муовини Юлдуз Юсупова, Ўзбекистон телевидениеси ва радио эшиттириш Давлат қўмитаси халқ ижодиёти бўлимининг мудири Нуриддин Аминжонов, А. Қодирий номидаги Маданият билимгоҳи халқ чолғу асбоблари кафедрасининг катта ўқитувчиси Миробид Иноятовлар Бекобод шаҳридан келган ҳаваскорлар — Муҳаррамхон Самадова ҳамда Назирахон Бўрибоеваларнинг маҳоратини муносиб баҳолашди. Улар Фурқат ғазали билан ижро этган катта ашула ўзига хос услубдалиги билан эътибор қозонди ва ижрочилар санъатнинг шу тури бўйича фахрли биринчи ўринни эгаллашди. А. Мўминов, Ж. Ҳайдаров ва А. Хўжамуродовларга эса иккинчи ўрин, Коммунистик районидан Шоира Тешабоева раҳбарлигидаги оилавий даста аъзоларига учинчи ўрин насиб этди.

— Катта ашулани ижро этиш анча мураккаб. Сиз уни қандай ўрганасиз? — сўраймиз бекободлик Азимжон Мўминовдан.

— Очиғи, бизда санъатнинг бу турини пухта эгаллаган ва бошқаларга ўргата оладиган киши йўқ. Шу сабабли жумҳурият радиосига бориб қўшиқларни лентага кўчириб олиб келамиз ва ўрганамиз.

— Катта ашула менга шуниси билан ёқадики, — дейди Назира Бўрибоева, — аввало у мусиқасиз, эркин ижро этилади. Айрим пайтда ижодий ёндошиш ҳам мумкин.

Шу куни ўтказилган кўрик-танлов кўплаб истеъдодли қўшиқчиларни кашф этиш билан бирга ашула санъатининг яна бир карра оммалашаётганлигини яна бир бор исботлади. Халқ ўзи яратган санъатни яна халққа қайтарди.

Кўрик-танлов ғолиблари шу йил август ойида ўтказиладиган вилоятлараро санъаткорлар баҳсида иштирок этишадиган бўлдилар.

Р. УСМОНОВА,
Д. АҲМЕДОВ.

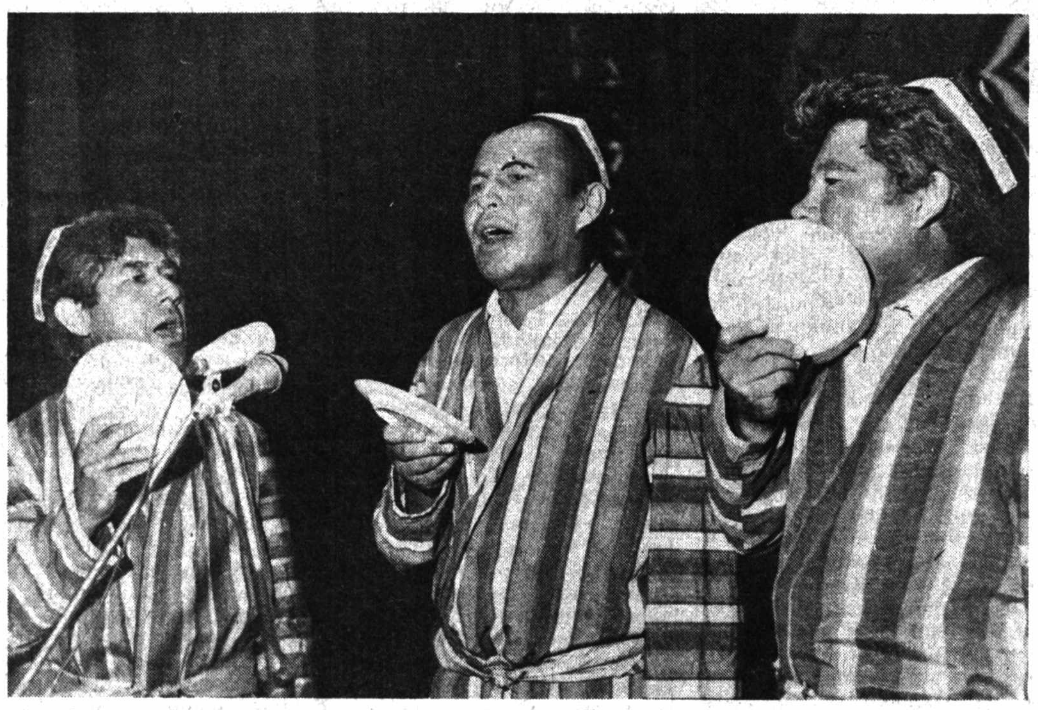

КЎРИК ТАНЛОВИДАН ЛАВҲАЛАР.

Д. АҲМАД суратлари.

ҚОРАҚАМИШДА ШУНДАЙ УЙ БОР

МУНОСАБАТ

Кундалик майда-чуйдалар билан елиб-югуриб бўғзигача ташвишларга кўмилиб яшаётган кишиларга меҳр-оқибат, саховат, ҳаёт мазмуни ҳақидаги «қуруқ гаплар» баландпарвоз сухандонлик бўлиб туюлиши табиий. Начора, бунинг учун уларни ҳам, уларга нималарнидир уқтирмоқчи бўлганларни ҳам айблаб бўлмайди, зеро оқибат мезони бўлган ақидадан, яъни «инсон инсонга дўст» деган тушунчадан ҳозир очиқчасига куладиганлар ҳам топилади. Қайтар дунёда ҳар нарсанинг ўлчови борлигини, ҳаёт фақат кундалик ташвишлардангина иборат эмаслигини, улар сиғинган моддий бойликлардан-да устунроқ, улуғворроқ маънавий ҳиссиётлар борлигини англатиш, шуурларига сингиб кетган тушунчаларни ўзга ўзанга солиш анча мушкул, чунки ўзимиз ҳам доимо чин деб билган ҳақиқатларимизга амал қилиб яшамаймиз-да.

Пойтахтимиздаги сершовқин гўшалардан бири — Талабалар шаҳарчасининг шундоққина ёнгинаси. Қора-қамиш даҳасида бир жой бор. Бу жой кишини беихтиёр ҳаёллар уммонига ғарқ қилади. Қалбингизда яшаб келаётган руҳингизни ўртантираётган кўпгина «нега»ларга жавоб топгандай бўласиз. Шу билан бирга янги дардли саволлар дилингизни ўртай бошлайди. Биргина номи ўзи ҳақда батафсил маълумот бера оладиган бу жой — «Қариялар уйи».

МУЛОҲАЗА УЧУН МАЪЛУМОТ:
«Партия, уруш ва меҳнат фахрийларининг жумҳурият Тошкент пансионати, 250 кишига мўлжалланган, ҳозирги пайтда 216 фахрий бу ерда давлат қарамоғида. Улардан 103 киши Улуғ Ватан уруши ногиронлари, 26 киши шахсий аҳамиятга молик нафақахўр, қолганлари меҳнат фахрийлари. Уларнинг ўртача ёши — 78 да...

«Қариялар уйи» унчалик кўзга ташланавермайди, оддий тўрт ва бир қаватли бинолар. Кузатиб турдим, ярим соат давомида кўчадан ўтган юзлаб йўловчилар шу оддий бинолар олдидан, ҳовлида юрган, ўтмаслашиб қолган интизорли нигоҳлари узоқ-узоқларга қадалган қариялар ёнидан бепарвогина ўтиб кетаверишди, бирор киши ҳатто қизиқиш билан бўлса-да бир зум тўхтамади. Ўйланиб қолдим. Нима бу? Лоқайдликми?... Ёки бепарволик шунчалик қонимизга сингиб кетдими?

Талабалар шаҳарчасида истиқомат қилувчи минглаб толиблардан қанчаси шу беғам, завқли онлари учун бутун ҳаётини бекаму-кўст тиккан кишиларнинг шундоққина ёнгиналарида «Қариялар уйи»да яшашларини билишармикин?

Шовқин-сурон шаҳарча-ю, осуда «Қариялар уйи» ўртасида ғалати рамзийликни илғагандек бўламан...

Партиямиз, давлатимиз учун анчагина меҳнати синган бу кишилар, боқувчисиз қолгач, қарилик онларида ҳукуматдан мадад излашди. Уларнинг барчаси фирқа ва ҳукумат кўрсатаётган оқибатдан, яратилган шарт-шароитдан мамнун.

— Нолисак айб бўлар, — дейишади улар ҳол-аҳвол сўраганларга.

Бироқ пансионатга жойлашгунча қанча сарсон-саргардонликларни бошларидан кечиришганини гапиришмайди, чунки биргина фахрий бўлиш-у, боқувчисиз қолиш бу ерда яшашга асос бўлолмайди.

МУЛОҲАЗА УЧУН МАЪЛУМОТ:
Фахрийларга мўлжалланган «Қариялар уйи»га жойлашиш учун зарур бўлган ҳужжатлар:
1. Ноҳия социал-таъминот бўлимидан ногиронлар уйига йўлланма олингани ҳақида ариза;
2. 2 та сурат.
3. Табобатхонадан «Қариялар уйи» учун тиббиёт кўриги ҳақидаги қоғоз;
4. РайСЭСдан справка;
5. Нафақахўрлик гувоҳномаси;
6. Улуғ Ватан уруши қатнашчиси гувоҳномаси;
7. Ижтимоий-таъминот вазирлиги йўлланмаси;
8. Паспорт (турар-жой ҳисобидан ўчирилган ҳолда).

Бор-йўғи шу. Битта ҳужжатни тўғрилаш учун соатлаб сарғайган фахрийни-қарияни кўз олдимга келтириб кўраман. Ачиниш керакми, куюниш керакми, тушунолмай қоламан.

«Қариялар уйи»нинг даволаш ишлари бўйича директор ўринбосари Г. П. Полянский билан кўп масалаларда ҳамфикр чиқиб қолдик.

— Ишга келганимга икки йил бўлди, — дейди у, — шу вақт ичида анчагина ишлар қилишга эришдик. Мақсадим бу ердаги қарияларга, фахрийларга бўлгани каби эмас, оддий инсон сифатида муносабатда бўлайлик. Мана, кейинги пайтлар пансионатимизга муллалар, руҳонийлар, баптистларни таклиф қилаяпмиз. Ўйлайманки, бу оз бўлса-да, қарияларимизга руҳан мадад бўлади.

— Григорий Петрович, бозор иқтисодиётига, кириб бораяпмиз, шунга яраша қийинчиликлар ҳам кўпайиб қолгандир? — сўрайман ундан.

— Йўқ, «Қариялар уйи»нинг таъминотига нарх-наво ошганлиги, етишмовчиликнинг унчалик таъсири бўлмади. Ҳайрия ташкилотлари, айниқса, «Совпластитал» қўшма корхонаси катта ёрдам кўрсатяпти.

МУЛОҲАЗА УЧУН МАЪЛУМОТ:
Қариялар уйида ҳар бир фахрий учун 11 кв. метрли, оилалилар учун 18 кв. метрли алоҳида хоналар ажратилган. Кунига 4 марта овқат, бунинг учун 2 сўм 26 тийин ажратилган. Даволаш учун эса кунига 2 сўм 50 тийин ажратилган.

Григорий Петрович билан бирга қарияларга ҳамсуҳбат бўламиз. Улардан бири Ишимбоева Зайнаб. Холанинг ёшлари 78 да. Меҳнат фахрийси. Узоқ йиллар давомида Қўқондаги 6-, 12-мактабларда ўқитувчилик қилган. Афсуски, юртдошлари унинг бу ердалигини билишмайди. У эса кўзлари тўрт. Кимнидир кутади, балки ўқувчиларидан, ҳамкасбларидан бирортаси оқибат кўрсатиб уни эслаб қолишар.

Бола-чақали, қариндош-уруғли фахрийлар билан суҳбатлашиш жуда оғир. Уларнинг дилини оғритмаслик учун нима деб гапиришни-ю, нима деб тасалли беришни ҳам билмайсан, киши.

МУЛОҲАЗА УЧУН МАЪЛУМОТ:
Қариялар уйидаги 60 фахрий бола-чақали кишилар...

Қариялар уйидан қайтгач, кўрган-эшитганларим узоқ вақт ҳаёлимни банд қилиб турди. Ўзи яшаётган жамиятга, одамларга баҳоли қудрат хизмат қилган кишиларга бўлган муносабатимизни ўлчайдиган мезон фақат бир хил бўлиши кераклигини дилимдан ўтказдим. Бу мезон — оқибат.

Ўз умрига нисбат бериб, дунёни беш кунлик дегувчи бандаси сочилган ризқини баъзан машаққат билан, гоҳо енгил териб еб, шунга яраша баъзан шукур қилиб, гоҳо эса кимгадир шак келтириб оламдан ўтаркан. Ундан одамларга фақат меҳру-муҳаббати, қилган яхшиликлари қоларкан. Шоир айтмоқчи:

Болам, сен ҳақсан...
Гапларинг тўғри,
Ҳаётни тушунмам мен
балки сенча,
Бироқ ҳориб қолди
кўксимдаги чўғ,
Ва яна билмайман
чидайди қанча...

Бу сўзларни «Қариялар уйи»даги кексаларнинг нигоҳларидан уқса бўлади.

Баҳром
МИРЗАҚОБИЛОВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

КЎЗОЙНАКНИНГ ИККИНЧИ ВАЗИФАСИ

Франциялик ихтирочи Жан-Жак Вальти кўзойнакларни такомиллаштиришни таклиф қилмоқда. Уни кўришдаги нуқсонларни бартараф этиш қатори, тақиб юрувчиларни ифлосланган шаҳар ҳавосидан ҳам муҳофаза қилиш вазифасини бажаришга мослаштириш керак, деб ҳисоблайди.

Ихтирочи кўзойнакларнинг пастки қисмига стержен ўрнатиб, унинг бурун тешиклари тўғрисида турадиган учларига сигарета фильтри тайёрланадиган материалдан тақинлар ўрнатди. Кўзойнакни тақиб олгач, тиқинларни бурун тешикларига тиқиб қўйилса бас, сизга тутун, автомобиллардан чиқадиган газ ва шаҳарнинг чанг-тўзони ҳам хавфли бўлмай қолади. Лекин, кўзойнак тақмайдиганлар нима қилишлари керак? Бу жумбоқ бўлиб турибди.

ИККИ БАРАВАР КИЧИКЛАШДИ

Америкалик ирсиёт бўйича инженерлар оддийларига қараганда тахминан икки баравар кичик бўлган сичқонлар яратдилар, деб ёзади АҚШда чиқадиган «Байотек ньюз» ойномаси. Бу янгиликдаги энг кутилмаган нарса шу бўлдики, олимлар ўз тажрибаларида новвоснинг генетик ўзгарган ўсиш гормонидан фойдаландилар ва ўз олдиларига тамомила тескари мақсад — анча катта «супер сичқонлар» олишни вазифа қилиб қўйган эдилар. Тасодифан қилинган кашфиёт турли соҳалар ва мақсадларда кенг фойдаланилиши мумкин. Унинг ёрдамида лаборатория ҳайвонлари ва уй ҳайвонларининг карлик-кичик, пакана зотларини етиштириш мумкин. Бундай уй ҳайвонлари камроқ жой эгаллайди, озуқадан самарали фойдаланиш имконини беради, янгиликни ҳатто инсон бесўнақайлигини даволашда ҳам қўлланиш мумкин бўлади.

БИЛДИРИШ

«Тошкент ҳақиқати» рўзномаси ҳузуридаги жамоатчилик кенгаши навбатдаги қабулни эртага — 18 июль, пайшанба куни соат 17 дан бошлаб ўтказади. Бу сафар меҳнаткашларни жамоатчилик кенгашининг аъзоси, юрист Абдужалил Ҳасанов қабул қилади.

Жамоатчилик кенгашининг қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48, 32-53-54.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИНИНГ ҚАБУЛХОНАСИ.

ИШЧИ-ДЕҲҚОН МУХБИРЛАРИ ДОРИЛФУНУНИ ТАЛАБАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Тошкент ҳақиқати» рўзномаси ҳузуридаги ишчи-деҳқон мухбирлари дорилфунунининг навбатдаги машғулоти — 19 июль жума куни соат 17.00 да 7-қават, 742-хонада бўлади.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Хадра майдони)

27 ИЮЛДАН БОШЛАБ

МАВСУМ ОЧИЛАДИ

СОВЕТ ЦИРКИНИНГ ЕТАКЧИ УСТАЛАРИ ИШТИРОКИДА

2 БЎЛИМДАН ИБОРАТ

КАТТА РАНГ-БАРАНГ ДАСТУР

Цирк санъатининг барча жанрлари намойиш қилинади.

ТОМОШАЛАР:
27 июлда соат 13.00 да (билетлар сотилган),
28 июлда соат 12.00 ва 15.00 да бошланади.

Сўнгра томошалар оддий иш кунларида соат 19.00 да, шанба кунлари соат 16.00 ва 19.00 да, якшанба кунлари соат 12.00, 15.00, 18.00 да бошланади.

Олдиндан чипталар сотиш йўлга қўйилган.

Касса соат 9.00 дан 19.00 гача ишлайди.

ЦИРК ФОЙЕСИДА ШОШИЛИНЧ СУРАТКАШЛИК САЛОНИ ИШЛАБ ТУРИБДИ.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

Жумҳурият аҳолисининг кўпсонли илтимосларига биноан

19—25 ИЮЛЬ КУНЛАРИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

Тошкентдаги «САЛОМАТЛИК» марказига қарашли Ибн-Сино номидаги халқ табобати марказининг аъзоси,

БАШОРАТЧИ ТАБИБ

Дилбар СОБИРОВА

РУҲЛАР ВА ИЛОҲИЙ КУЧЛАР ТАЪСИРИДА ЗИКР-САНО УСУЛИ БИЛАН

СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Даволаш мобайнида қуйидаги беморлар шифо топадилар: бош оғриғи, бел оғриғи, юрак сиқилиши, буйрак, жигар, ошқозон, кўз касалликлари, қандли диабет, тери касалликлари, нафас сиқиш, болалар қовуғи бўшлиғи, улардан ташқари қайтариқ йўли билан бахт йўли боғланганлар, ҳаётда омади юришмаганлар ҳамда бўлиб ўтган ёки бўладиган ҳаётий масалалар бўйича башорат қилади.

ОЛИСДАН КЕЛГАН БЕМОРЛАРГА МЕҲМОНХОНАЛАРДАН ЖОЙ БЕРИЛАДИ.

Чипталар Тошкент Давлат цирки кассаларида сотилмоқда.

Даволаш сеанслари соат 19.00 да бошланади.

Ўзбекистон ССР Савдо вазирлигининг

ЖУМҲУРИЯТ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш 1991 йил 1 сентябрдан бошланади.

Савдо билим юрти юқори малакали **«Сотувчи»** ва **«Назоратчи-кассир»**ларни икки йўналишда тайёрлайди:

Баққоллик, қандолатчилик, гастрономия, гўшт-балиқ ва сут маҳсулотлари бўйича;

газлама, тикув буюмлари, пойабзал, трикотаж, атторлик, атир-упа-элик, маданий-маиший ва хўжалик моллари.

Билим юртига Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқларида истиқомат қилувчи, 25 ёшгача бўлган ўрта маълумотлилар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқувчиларга ойига 80 сўм стипендия берилади.

Ишлаб чиқариш практикасини Тошкент шаҳрининг илғор дўконлари: **Бош универсал дўкони — «ГУМ», Универсам**ларда ўтказилади.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар Совет Савдо техникумининг охирги курсига ўқишга кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Билим юрти қошида ётоқхона мавжуд. Ўқиш муддати — 3,5 ой.

Шунингдек, ихтиёрий касб эгаллашни хоҳловчилар учун билим юрти қуйидаги ихтисослар бўйича

ПУЛЛИК КУРСЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТАДИ

— Ноозиқ-овқат (саноат товарлари) сотувчиси ва ҳисобчи-текширувчилар. Ўқиш муддати — 3 ой, 6 ой.
— Озиқ-овқат моллари сотувчиси ва ҳисобчи-текширувчилар. Ўқиш муддати — 3 ой, 6 ой.
— қандолатчилик ва ошпазлик. Ўқиш муддати — 4 ой, 11 ой.
— Музқаймоқ ишлаб чиқариш. Ўқиш муддати — 6 ой, 3 ой.
— Савдо автоматларини тузатиш. Ўқиш муддати — 8 ой.
— Ҳисобчи-бухгалтерлар. Ўқиш муддати — 1 ой.
— Безакчи-декораторлар. Ўқиш муддати — 2 йил.

Курсларни битирганларга гувоҳнома ва дипломлар берилади.

Машғулотлар гуруҳлар тўплангандан сўнг бошланади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: билим юрти директори номига ариза, маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли), турар жойидан маълумотнома, таржимаи ҳол, 086/У шаклдаги тиббий маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги 5 дона фотосурат, вилоят ёки район савдо бошқармасидан йўлланма, ихтиёрий пуллик курсларга кирувчилар нақд пул билан ҳужжат топширадилар.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 700173, Тошкент шаҳри, Акмал Икромов ноҳияси, Собир Юсупов кўчаси, 3-уй (13, 70,116 «э», 45-маршрут таксиларнинг «Тез ёрдам клиникаси» бекати).

Телефонлар: 75-35-86, 75-35-92.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти — 325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Индекс: 64672.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма № 5695.

Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 18.00.